

új magyar szó

20 oldal

Ára: 1,5 lej

Országos közéleti napilap | Alapítva 1947-ben, Romániai Magyar Szó címmel

VI. évfolyam,
245. (1311.) szám**BNR-valutaárfolyamok**

1 euró	4,2953 ▲
1 amerikai dollár	3,2441 ▲
100 magyar forint	1,5658 ▲

Aktuális

2

Alapkőletétel a Sapientianál

„Alapkövet elhelyezni olyan, mint amikor diófát ültetünk: megvan bennünk a hit, hogy ki fog nőni” – fogalmazott Németh Zsolt magyar külügyi államtitkár a Sapientia–Erdélyi Magyar Tudományegyetem új kolozsvári épületének tegnapi ünnepélyes alapköletételén.

Aktuális

3

Répás: várjuk az RMDSZ-t is

Az RMDSZ még nem kereste meg a budapesti kormány illetékeseit azzal a kéréssel, hogy partner legyen a könnyített honosítási eljárásról szóló tájékoztatóban, ám a magyar állam nem zárkózik el ettől a lehetőségtől – mondta az ÚMSZ-nek Répás Zsuzsanna helyettes nemzetpolitikai államtitkár.

Kultúra

8

Harminchárom koppantás

Harminchárom festmény, illetve grafika tált új gazdára az erdélyi műtárgypiac leg-rangosabb árverésén szerda este a kolozsvári Hotel City Plazában, a Quadro Galéria – Erdély Első Aukciósháza szervezésében.

Vezércikk

3

Schengeni ri(d)zikók

Traian Băsescunak akkor is igaza van, amikor egykori pártját támadja a

Monica Iacob-Ridzi ügyében tanúsított magatartásáért. Csakhogy ez esetben frusztráltság helyett az államfőnek lehetne némi szégyenérzete is. Nevetségessé válna, ha azzal védekezne, nincs már hatalma Emil Bocék fölött.

Cseke Péter Tamás

Gazdaságélénkítés helyett nyugdíjasélénkítés

A csíkszeredaiak abban bíznak, országos tiltakozó akciót indítanak el, és hamarosan a több megyében is csatlakoznak a kisnyugdíjasok

Fotók: Horváth István

A kormány megszorító intézkedései ellen tüntettek tegnap Csíkszeredában a Hargita megyei nyugdíjasok, akik sérelmezik, hogy a 740 lejnél nagyobb járandósággal rendelkezők 5,5 százalékos egészségbiztosítást kötelesek fizetni. A demonstrálók abban bíznak, hogy tegnapi akciójuk országossá terebélyesedik. Antal István Hargita megyei képviselő lapunknak azzal védekezett: az RMDSZ a kiszolgáltatott helyzetben lévő kisnyugdíjasokat védte. **7. oldal**

Még egy Boc-ellenes indítvány

Alig pár órával azután, hogy a képviselőházban felolvasták a közalkalmazottak jövő évi bérezését szabályozó jogszabály ellen benyújtott bizalmatlansági indítványt, az ellenzék újabb kormánybuktató kezdeményezést iktatott. Ez alkalommal az egységes bérezés kerettörvényét támadták meg. **3. oldal**

Mai mellékletünk:

színekép

„Eurómentő” EU-csúcs?

Georgios Papandreu és Angela Merkel az EU-csúcson

Az euróvezet stabilitásának tartós növelését eredményező döntéseket várnak az EU-tagországok állam- és kormányfői tegnap kezdődött brüsszeli kétnapos találkozójukon. **2. oldal**

BÓNUSZ!!!

Értékes könyvcsomagok egyéves ÚMSZ-előfizetőknek a Duna International kiadótól.

Ünnepi sorsolás december 30-án!

HIRDETÉS

ÚMSZ előfizetési akció 2011**Egyet fizet, kettőt kap!**

Fizessen elő az Új Magyar Szó, és ajándékozza meg szeretteit, barátait, ismerőseit egy ingyenes ÚMSZ-előfizetéssel!

Részletek Szolgáltatás oldalunkon

Röviden

Ponta fölött Antonescu népszerűsége

A Nemzeti Liberális Párt (PNL) elnöke, Crin Antonescu szavazza a romániaiak 32 százaléka, ha vasárnap tartanak az elnökválasztásokat – derül ki a CCSB tegnapi közzétett felméréséből. A Szociáldemokrata Párt (PSD) elnöke, Victor Ponta a szavazatok 22 százalékát kapná. Ha a Demokrata-Liberális Párt (PD-L) Teodor Baconschit indítaná jelöltként, a jelenlegi külügyminiszterre négy százalék szavazna. A pártpreferenciák a CCSB szerint: PSD-PC 37, PNL 26, PD-L 15, Nép Párt 8 és RMDSZ 3 százalék. A felmérés 1019 személy megkérdezésével készült.

Nem enyhül a tél Romániában

A hétvégén is mínusz 20 fokra hűlhet le a levegő hőmérséklete, országszerte havazás nehezíti a közlekedést. Az ország déli megyéiben szélviharokra figyelmeztet az Országos Meteorológiai Intézet, ott sárga veszélyes lesz érvényben. Máramaros megyében az egy hete tartó áradások kilenc települést érintenek, 400 hektár szántóföld került víz alá. Az ukrán határ mentén nem csak a megáradt folyók, a belvizek is jelentős kárt okoztak. Hargita megyében a havazás miatt akadódik a közlekedés. Fokozott óvatosságra inti a közúti felügyelet a Bucsin-tetőn, valamint a Gyergyószentmiklós–Piatra Neamt közötti útszakaszon áthaladókat.

Völner–Boagiu találkozó

Völner Pál, a magyar Nemzeti Fejlesztési Minisztérium államtitkára és Anca Boagiu román közlekedési és infrastruktúraügyi miniszter a magyar uniós elnökségi tervekéről és kétoldalú közlekedésfejlesztési kérdésekről tárgyaltak tegnap Bukarestben. Völner Pál a találkozón hangsúlyozta: a két ország elképzelései és érdekei több, a magyar uniós elnökségi időszak közlekedési prioritásai közé tartozó ügyben egybevágnak. A két fél egyetértett abban, hogy a lehető legkorábban szakértői egyeztetések kezdődjenek a Vaja–Pete–Sztármánmeti–Nagybánya távlati gyorsforgalmi út nyomvonalának meghatározása céljából.

Al-Kaida-merényletveszély

Az Interpol és az amerikai Szövetségi Nyomozó Iroda (FBI) is figyelmeztetést adott ki tegnap annak az iraki riasztásnak az alapján, amely szerint az al-Kaida terrororganizáció öngyilkos merényleteket készül végrehajtani a karácsonyi időszakban Európában és az Egyesült Államokban. Bagdadi tisztségviselők szerdán jelentették be, hogy elfogott iszlamista lázadók vallomása szerint a múlt hét végén Stockholmban elkövetett sikertelen merénylet is már a tervezett robbantások sorába tartozik.

Nepálban lezuhant egy repülőgép

Nepálban tegnap megtalálták a radarok képernyőiről előző nap eltűnt repülőgép roncsait: a légi szerencsétlenségben az utasok és a gép személyzete – összesen 22 ember – életét veszítette. A nepáli rendőrség szóvivője az utasszállító kisgép baleset kapcsán arról tájékoztatót: a mentőegységek 20 holttestet már megtaláltak, kettőt még keresnek, s azt egyértelműen kizárják, hogy bárki túlélhette volna a szerencsétlenséget.

Összecsapások Elefántcsontparton

Több ember életét veszítette tegnap Elefántcsontpart legnagyobb városában, Abidjanban, ahol a megválasztott elnök hívei megpróbálták elfoglalni az állami televíziót, de a kormánykatonaság éles lőszerrel visszaverte őket. A halottak számáról ellentmondásos hírek érkeztek, a különféle források 4–9 áldozatot említenek. A nyugat-afrikai országban a hosszú ideje az ellenzék vezető Alassane Ouattara nyerte meg a novemberi elnökválasztást, de a legyőzött Laurent Gbagbo nem adja át a hatalmat.

Alapkőletétel a Sapientiánál

Sipos M. Zoltán

„Alapkövet elhelyezni olyan, mint amikor diófát ültetünk: megvan bennünk a hit, hogy ki fog nőni” – fogalmazott Németh Zsolt magyar külügyi államtitkár a Sapiaentia–Erdélyi Magyar Tudományegyetem új kolozsvári épületének tegnapi ünnepélyes alapkövetelésén. Az új, hatezer négyzetméteres épület az EMTE Természettudományi és Művészeti Karához tartozik majd. Az államtitkár részt vett Kolozsváron a romániai magyarok kedvezményes honosításáról tájékoztatót nyújtó Erdélyi Demokrácia Központok hálózatának kolozsvári irodájának megnyitóján is. Ezek az irodák segítséget nyújtanak a magyar állampolgárságot igénylő románi-

ai magyaroknak, hogy minél gördülékenyebben megszerezhesék a honosításhoz szükséges információkat. „Itt Kolozsváron – azon a helyen, ahol 1959-ben az erdélyi magyarság elvesztette az önálló magyar egyetemét – mely gyökerei vannak ennek a hitnek. Az önálló magyar egyetem az erdélyi magyarok egyenjogúságáért folytatott küzdelem szimbólumává vált. Ma bátran kimondhatjuk, a Sapiaentia-egyetem révén nagyon közel kerültünk ahhoz, hogy itt újra működhesen egy önálló magyar felsőfokú intézmény.” Németh szerint ez nem jelenti azt, hogy a Bolyai-egyetem léte fölösleges vagy megalapozatlan lenne. Az ünnepélyes alapkövetelésre tegnap délelőtt került sor az intézmény Tordai úti telkén. Az alap-

követ Németh Zsolt és Répás Zsuzsanna nemzetpolitikaért felelős helyettes államtitkár helyezte el. „Az építkezési engedélyt a kolozsvári polgármesteri hivatal már megadta, a Sapiaentia-EMTE kolozsvári vezetősége január közepén hirdetni meg az építési tervet” – tudtuk meg az alapkövetélt követő sajtótájékoztatón Tonk Mártontól, a kolozsvári kar dékánjától. Mint a dékán elmondta, a jövőben itt működne majd a kolozsvári egyetem összes szaka. A tervek szerint az épület helyét adna egy 250 négyzetméteres filmes stúdióknak is, amelyet nemcsak az itt tanuló diákok vehetnek majd igénybe, hanem a szakmában dolgozó alkotók is használhatják; ezenkívül egy 250 férőhelyes aulát is magába foglalna az új épület. ◀

Az új, hatezer négyzetméteres épület az EMTE Természettudományi és Művészeti Karához tartozik majd

A szerző felvétele

„Eurómentő” EU-csúcs?

Hírösszefoglaló

► Az euróövezet stabilitásának tartós növelését eredményező döntéseket várnak az európai uniós tagországok állam- és kormányfői tegnap kezdődött brüsszeli kétnapos találkozójukon az ülés előtt elhangzott nyilatkozatok szerint. Az uniós vezetők igyekeznek elvi megállapodásra jutni annak a rövid, korlátozott hatókörű alapszerződés-módosításnak a szövegében, amely lehetővé teszi, hogy az euróövezet tagállamai állandó jellegű pénzügyi stabilitási mechanizmust alakítsanak ki a jövőben esetleg fizetési nehézségekkel szembekerülő országok megsegítésére. A stabilitást biztosító egyéb elképzelésekről – például a jelenlegi, ideiglenes stabilitási alapon rendelkezésre álló keret növeléséről vagy euróövezeti közös kötvények esetleges bevezetéséről – ugyanakkor egyelőre nincs egyetértés a tagállamok között.

„Az állandó válságkezelési mechanizmus nagy lépést jelent az egység szempontjából. Fontos, hogy mindannyian ugyanazt a célt osztjuk, a stabil pénzt” – fogalmazott a találkozó előtt Angela Merkel német kancellár. Az EU-t jelenleg elnöklő Belgium miniszterelnöke, Yves Leterme a

csúcsra érkezve azt emelte ki, hogy az állandó stabilitási eszköz (amelynek 2013-tól kell váltania az ideiglenes) jelentős fegyver lesz a pénzügyi spekuláció elleni harcban is. A stabilitási mechanizmus létrehozását célzó tárgyalásokba az euróövezeten kívüli EU-országok is bekapcsolódhatnak, és ha valamikor szükségessé válik a mentőmechanizmus tényleges igénybe vétele valamely ország megsegítésére, akkor a zónán kívüli országok is dönthetnek úgy, hogy részt vesznek az akcióban. Az Európai Központi Bank (EKB) közvetlenül a csúcstalálkozó előtt jelentette be, hogy közel duplájára, 10,76 milliárd euróra emeli jegyzett tőkéjét „a megnövekedett piaci bizonytalanság és hitelkockázat miatt”. Elemzők szerint ez is egyértelmű politikai jelzésnek tekinthető arra, hogy a bank szerint az uniós vezetőknek többet kell tenniük egységük erősítése és az EU közös pénzének védelme érdekében.

A brüsszeli csúcstalálkozón újra foglalkoznak az uniós stratégiai partnereivel fenntartott kapcsolatokkal is. Az állam- és kormányfők továbbá – a külügyminiszterek előzetes ajánlásának megfelelően – bizonyára megadják az EU-tagjelölti jogállást Montenegrónak. ◀

Borbély: jó évet zártunk

ÚMSZ

► „Jó évet zárt a Környezetvédelmi és Erdészeti Minisztérium, hiszen idén, a gazdasági megszorítások évében kétszer több pénzt adtunk környezetvédelemmel kapcsolatos befektetésekre. 2010-ben a Környezetvédelmi Alap programjai keretében 1 milliárd euróval támogattuk a környezetvédelmi beruházásokat” – jelentette ki Borbély László tegnap merlegvonó sajtóértekezletén. Véleménye szerint a minisztérium legsikeresebb programjai a roncsautó- és a Zöld Ház-program.

„A roncsautó program keretén belül idén 186 ezer környezet-szennyező gépkocsit sikerült kivonnunk a forgalomból” – mondta a miniszter. Borbély szerint jó ötletnek bizonyult, hogy megengedték: az érdekeltek autóvásárláskor három egyenként 3800 lej értékű vouchert összesíthessenek. Idén a roncsautó program támogatásával majdnem 60 ezer polgár vásárolt új autót. A 60 ezer újonnan vásárolt autóból majdnem 25 ezer hazai gyártmányú. „2011-ben módosítások nélkül folytatódik a program. A 2010-ben kiadott értékjegyek január 31-ig érvényesek” – hangsúlyozta.

„A július elsején elindított Zöld Ház program keretén belül négy

Szabadlábon Julian Assange

MTI

► Helyben hagyta tegnap a londoni felsőbb bíróság Julian Assange-nak, a bizalmas amerikai diplomáciai sürgönyöket ezrelé kiszivárogtató *WikiLeaks* portál alapítójának szabadlábra helyezését óvadék ellenében. A 39 éves ausztrál állampolgárt a svéd hatóságok kérésére, hivatalosan szexuális bűncselekmények gyanújával a múlt héten vették őrizetbe Nagy-Britanniában. Jóllehet két napja egy alsó fokú londoni bíróság – szigorú feltételekkel és nagy összegű óvadék ellenében – már megszüntette őrizetét, egyelőre nem helyezték szabadlábra, mivel a végzés ellen a svéd vádhatóság fellebbezéssel élt. A fellebbezést azonban csütörtökön a másodfokon eljáró londoni felsőbb bíróság elvetette. A westminsteri magisztrátusi törvényszék, amely első fokon járt el az ügyben, a hét elején hozott végzést Assange őrizetének megszüntetéséről, ám ehhez 200 ezer font készpénzóvadék és további 40 ezer font biztosíték – vagyis összesen 120 millió lejnek felelő összeg – letétbe helyezését rendelte el. Miután Assange szabadlábra kerül, akkor is komoly korlátozásoknak kell majd alávetnie magát: a nap meghatározott szakában kijelölt lakhelyén kell tartózkodnia, elektronikus helymeghatározó készüléket kell viselnie, hetente egyszer jelentkeznie kell az illetékes rendőrőrsön, és útlevelét sem kapja vissza. Assange ügyvédje, Mark Stephens a tegnapi felsőbb bírósági végzés után újságíróknak azt mondta, hogy a *WikiLeaks*-alapító szabadlábra helyezése elleni fellebbezés a svéd hatóságok „folyamatos vendettájának” része. Stephens szerint Assange-t a formalitások elintézése után jó eséllyel még csütörtökön, „legrosszabb esetben” pénteken elengedik. ◀

Nagy Zsolt: jogi marhaság a vád

ÚMSZ

► Nagy Zsolt volt informatikai miniszter „jogi marhaság” tartja az Országos Korrupcióellenes Ügyészség (DNA) által ellene megfogalmazott vádakat. Az egykori RMDSZ-es tárcavezető szerint „a hatalommal való visszaélés egy kormányhatározat kezdeményezése által” azért is képtelenség, mert a Román Posta egy ingatlanjának értékesítését lehetővé tevő kormányhatározat a teljes kabinet, azaz a Tăriceanu-kormány egészének szolidáris felelősségét vonja maga után. „Előzménytelen az európai joggyakorlatban az, hogy egy minisztert egy kormányhatározat kezdeményezése miatt vádoljanak. Ráadásul a jog alapelve az, hogy nem lehet egyetlen jogszabály visszamenőleges hatályú. Ezt a DNA-ügyészek nem tudják, sőt le is írják” – áll Nagy Zsolt levelében. A DNA érvelése szerint a Román Posta és az Imopost Developments társulásakor a posta tulajdonában levő, mintegy 90 millió euróra becsült ingatlan-együttes árát negyvenszer kevesebbre, 4,5 millió euróra értékelték, súlyosan megkárosítva ezáltal az állami közvagyon. „Több mint négy éve vagyok abban a helyzetben, hogy képtelen vádakkal kell szembeesülnöm. Egy mandátumnyi időszak ...” – „kesereg” Nagy Zsolt, majd a kivizsgálás háttérére vonatkozó információval is szolgál, amikor utóiratban megjegyzi, hogy az ügyet elindító ügyész történetesen ugyanaz a személy, akit Tudor Chiuariu volt igazságügyi miniszter rövid mandátuma alatt megpróbált elváltatni a DNA-ból. ◀

Még egy indítvány

Második bizalmatlanságit iktattak a bértörvény ellen

A 209 honatyá aláírásával jegyzett dokumentum bemutatásán Emil Boc miniszterelnök is részt vett. Fotó: Tofán Levente

M. Á. Zs.

► Általános érdektelenség uralkodott tegnap délelőtt a parlament két házának együttes ülésén, amikor Cristina Pocora liberális képviselő felolvasta az ellenzéki pártok által kezdeményezett, 2011-es egységes bértörvény – a Bănescu–Udrea–Boc-kormány utolsó kitolása a romániaiakkal című bizalmatlansági indítványt. A 209 honatyá aláírásával jegyzett dokumentum bemutatásán Emil Boc kormányfő és több minisztere is részt vett, de a teremből hiányzott a korábbi bizalmatlansági indítványok felolvasásának parázs han-

gulata: mind a kormánypárti, mind az ellenzéki honatyák kisebb-nagyobb csoportokba verődve cseverésztek a kezdeményezés ismertetése alatt. Az érdektelenséget egyfelől azzal lehet magyarázni, hogy a honatyák számára már nem jelent különösebb „izgalmat a bizalmatlansági indítványok bemutatása, tekintettel azok megsokasodott számára, másfelől viszont Victor Ponta szociáldemokrata pártelnök még a dokumentum benyújtásakor megfogalmazta kétségeit azzal kapcsolatban, hogy sikerül-e összegyűjteni a Boc-kabinet megbuktatásához szükséges 236 szavazatot”. A ma-

gában rendkívül biztos koalíció nyomására a kezdeményezésről már hétfőn szavaznak, hogy a plénum a teljes jövő hét hátramaradó részét a 2011-es költségvetés vitájára és elfogadására szentelhesse. Mircea Dușa, a szociáldemokraták képviselőházi frakcióvezetője szerint visszaélés az együttes házbizottság azon döntése, hogy a bérezéssel kapcsolatos két bizalmatlansági indítvány vitáját hétfőre tették. „A második kezdeményezés még meg sem volt szövegezve, amikor a szavazás napját elhatározták. Újabb házbizottsági ülést kellett volna összehívni” – vádolt Dușa. ◀

Schengeni ri(d)zikók

Cseke Péter Tamás

Csillapítja-e majd a romániaiak korgó gyomrát az a tudat, hogy már nem Európa másodrendű polgárai? Jelent-e majd némi vigaszt az általános kilátástalanságban az, hogy Bukarestből utlevél nélkül is el lehet jutni Európa legnyugatibb csücskébe? Ha a román államfőt kérdezzük, mindkét kérdésre igen a válasza.

Erre utal az a szokatlan vehemencia, amellyel Traian Bănescu az utóbbi hónapokban Románia Schengen-csatlakozásának kérdését taglalja. A vehemenciához mára már frusztráció is társult, mert az államfő tehetetlenül szemléli, amint egyre távolodik a csatlakozás perspektívája. Ezt a frusztrációt öntötte szavakba legutóbbi sajtótájékoztatóján, amelyen a Legfőbb Bírói Tanácsot és – hogy, hogy nem – saját pártját támadta.

Traian Bănescunak teljesen igaza van abban, hogy a schengeni csatlakozás legfontosabb akadálya a romániai igazságügyi reform és a korrupcióellenes küzdelem jelenlegi állapota. Vitatható, hogy így kell-e ennek lennie – uniós jogi alap sincs rá –, de tény, hogy az Európai Unió több döntéshozója is megfogalmazta már: Romániának teljesíteni kell az úgynevezett együttműködési és ellenőrzési mechanizmusban vállalt kötelezettségeit, ha a schengeni térség részese kíván lenni.

Ilyen értelemben, az államfőnek igaza van akkor, amikor a bírói tanácsot támadja, hiszen mára már egyértelmű: a testület a reform ellenzője, s inkább szakszervezetként működik, mint az igazságügy hatékony adminisztratoraként. Mi több, tagjai készek akár törvényt is szegni, ha érdekeik úgy kívánják – mint történt legutóbb, a bírói tanács tagjainak megválasztásakor. Az államfő frusztrációja is érthető: dörgedelmeiken kívül semmit sem tehet a testület hozzáállásának megváltoztatásáért.

Traian Bănescunak akkor is igaza van, amikor egykori pártját támadja a Monica Iacob-Ridzi ügyében tanúsított magatartásáért, ami – az igazságszolgáltatás akadályoztatása miatt – szintén Schengen eltávolodásához járul hozzá. Csakhogy ez esetben frusztráltság helyett az államfőnek lehetne némi szégyenérzete is. Nevetségessé válna, ha azzal védekezne, nincs már hatalma Emil Bocék fölött.

Nem tudni, frusztrálja-e Bănescut az, hogy az ellenzéki szociáldemokraták szintén késleltetnék Románia belépését a schengeni térségbe. De azon eltűnődhet, hogy az ellenzéki párt elnöke, Victor Ponta azt állítja: Monica Iacob-Ridzi kimenekítése az ügyészek karmaiból az államfő utasítására, mi több az államfő vezényletével történt. Ha a mostani ellenzékét kérdezzük, Traian Bănescu vezényelte le annak idején a hirosimai atomtámadást is. És ez már nem az államfő frusztrációiról árulkodik.

Répás: várjuk az RMDSZ-t is

Sipos M. Zoltán

► Az RMDSZ még nem kereste meg a budapesti kormány illetékeit azzal a kéréssel, hogy az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanácshoz hasonlóan partner legyen a könnyített honosítási eljárásról szóló tájékoztatásban, ám a magyar állam nem zárkózik el ettől a lehetőségtől – mondta az ÚMSZ-nek tegnap az EMNT által működtetett demokrácia-központok kolozsvári irodájának megnyitóján Répás Zsuzsanna. „Egyetlen szervezettől sem kaptunk még olyan ajánlatot, mint amilyen a Tőkés László vezette EMNT részéről érkezett. Ezért is kötöttünk szerződést az EMNT-vel. Mi nyitottunk vagyunk másokkal is megállapodásra, ám elhatárolódunk azoktól a cégektől, amelyek pénzért hirdetik a honosítási eljárás-

Pórusl járt az érmihályfalvi MPP

A demokrácia-központok számára akarta felajánlani érmihályfalvi székházát a Magyar Polgári Párt helyi szervezete, ám elvesztette az épületet. A község keddi tanácsülésén az MPP-s tanácsosok két-pontos határozati javaslatot terjesztettek elő, az első pont értelmében megválnak az irodától, a második szerint az épület az EMNT-hez kerül. Az RMDSZ-es többségű testület két külön határozatra osztotta a javaslatot, az elsőt megszavazta, a másodikat nem – tudtuk meg Kovács Zoltán érmihályfalvi polgármestertől. A előljáró nem tudja, mi lesz az épület további sorsa.

sal kapcsolatos szolgáltatásaikat” – nyilatkozta lapunknak a nemzetpolitikai helyettes államtitkár. Mint korábban beszámoltunk róla, Gergely Balázs, a demokrácia-központok igazgatója korábban azt nyilatkozta lapunknak: úgy tudja, hogy korábban az RMDSZ is megkereste a magyar kormány illetékeit ebben az ügyben.

A demokrácia-központok irodáját tegnap Répás Zsuzsanna,

Németh Zsolt külügyi államtitkár, valamint az EMNT kolozsvári vezetősége közösen nyitotta meg. Az alkalmából az iroda első ízben adott tanácsokat az egyszerűsített honosítási eljárásról, és először töltötte ki a honosítási eljárást kérelmező űrlapokat is. Az űrlapokat elsőként Egyed Ákos akadémikus, illetve Kovács Zoltán kolozsvári nagycsaládos édesapa töltötte ki. Ők azok a kolozsváriak, akik jövő év első munkanapján, január 3-án elsőként nyújthatják be honosítási kérelmüket Magyarország kolozsvári főkonzulátusán. „A mai nap azt jelzi: itt az idő arra, hogy a magyar állam elismerje az erdélyi magyarok összmagyarsághoz tartozó jogát. A magyar állam még nagyon gyenge ahhoz, hogy ezt a munkát egyedül el tudná végezni. Arra szeretnék kérni minden erdélyi közéletben tevékenykedő magyar embert, segítsen abban, hogy ez a történet sikertörténetté váljon” – mondta az avatóünnepségen Németh Zsolt. ◀

Ki a hibás a Ridzi-ügyben?

ÚMSZ

► Egyenlő mértékben osztaná el a felelősséget a Szociáldemokrata Párt (PSD), a Nemzeti Liberális Párt (PNL) és saját Demokrata-Liberális Pártja (PD-L) között Emil Boc kormányfő a Monica Iacob-Ridzi volt ifjúsági és sportminiszter ügyében hozott parlamenti döntésért. Mint ismeretes, a képviselőház szerdán – Traian Bănescu államfő kifejezett óhaja ellenére – 99 támogató és 109 ellenző szavazattal elutasította a főügyésznek azt a kérését, hogy a vádhatóság bünvádi eljárást indítson a volt tárcavezető ellen, akit hivatali visszaéléssel, sikasztással, valamint okirat-hamisítással gyanúsítanak. „A voksolás eredménye azt mutatja, hogy a felelősség megoszlik, nem terhelhető csupán a PD-L ezzel a döntéssel. Az ellenzéki honatyák egyféléképpen nyilatkoztak, és másféléképpen szavaztak” – hárította a pártját ért vádakat Boc. Újságírói kérdésre, hogy mégis milyen következményei lesznek annak, hogy a demokrata-liberális honatyák egy része az alakulat vezetőségének utasítása ellenére a vizsgálat kiterjesztésének engedélyezése ellen szavazott, a miniszterelnök előrebocsátotta, hogy „párton belül megbeszéljük a történeteket”. Az önkritika-gyakorlás fontosságát hangsúlyozta Traian Bănescu államfő is. ◀

Román lapszemle

Traian Bănescu unokatestvérének adta ki magát egy középkorú hölgy, és az államfő nevében átvette a Realitatea TV által rendezett Zece pentru România (Tízecs Románia) gálán neki ítelt díjat. Az álnokatestvér az államfő számos halaszthatatlan teendőjével indokolta annak távolmaradását és az ő jelenlétét. (Adevărul) ► Emil Boc kormányfő ígéretei ellenére megvan a valószínűsége annak, hogy 2011-ben még 10 kilométernyi autópálya építését se fejezzék be Erdélyben. A Gyalu és Nádas között épülő szakasz körül ugyanis hatalmas kérdőjelek vannak. (Evenimentul zilei) ► Dan Diaconescu egyre inkább a választók kedvelteje lesz – az OTV műsorvezető tulajdonosa a legutóbbi CCSB-felmérés szerint a voksok 18 százalékát szerezne meg, szorosán követve ezzel a 22 százalékon álló Victor Pontát. (Puterea)

Egyed Ákos akadémikus (jobbra) elsőként töltötte ki az űrlapot. A szerző felvétele

Az utolsó dominóköcka

Huszonegy esztendővel ezelőtt eldőrdültek a fegyverek Temesváron. A diktatúra elnyomó gépezete egy utolsó kétségbeesett kísérlettel, fegyveres erőszakkal akarta megakadályozni a megakadályozhatatlant: a kommunista „békétábor” összeomlását. Ezzel kezdetét vette a kelet-európai rendszerváltások legvéresebb fejezete.

Bogdán Tibor

▶ 1989 decemberének közepén Temesvár hősiességével és ellenállásával kimondta a halálos ítéletet a kelet- és közép-európai szovjet csatlósrendszer fölött: néhány nappal később az 1989 nyarán beindított dominó-effektus hatásaként ledőlt az utolsó köcka is, Romániában is megbukott a kommunista diktatúra.

A szikra

Igaz, hamarosan kiderült: a Ion Iliescu által vezetett új hatalom korántsem képzelt el gyökeres rendszerváltást. Esményképe az emberarcú kommunizmus volt, Iliescu pedig magát amolyan román Gorbacsovna láttá, figyelmen kívül hagyva azt, hogy az arányok tekintetében közte és Gorbacsov között legalább akkora a különbség, mint Románia és a szovjet birodalom között.

Ion Iliescu arról sem akart tudomást venni, hogy Temesvár forradalmárai szinte az első pillanattól kezdve kommunizmus-ellenes jelzőket skandáltak, nem csak Ceaușescu, hanem a teljes rendszer bukását követelték.

A térség legkeményebb diktatúrája, legmélyebb nyomora és legkegyetlenebb el-

nyomása olyan helyzetet alakított ki, hogy egyetlen apró szikra elegendő volt a forradalom kirobbantásához. Ez a szikra Tőkés László temesvári református lelkész volt, aki már korábban nyíltan bírálta a rezsimet. Ellenzékiségének nem kevés szerepe volt abban, hogy Papp László, rendszerpárti református püspök felfüggesztette őt állásából, majd bírósági végzés nyomán távoznia kellett a parókiáról is. Miután Tőkés ezt megtagadta, egyházközsége férfitagjai a templom melletti lelkészi szolgálati lakás előtt kisebb csoportokba szerveződve próbálták védelmet nyújtani számára. December 16-án, amikor a hatóságok megpróbálták érvényesíteni a kilakoltatásról szóló bírósági döntést, már nagyobb csoportban gyűltek össze a Mária téren levő templom és a papi lak előtt, majd több, román, magyar illetve más nemzetiségű járókelő is csatlakozott az intézkedésben a szabad vallásgyakorlás megsértését látó tiltakozók immár tömegévé dagadt csoportjához.

Az erőszak kezdete...

A végrehajtók felszólították a tiltakozókat, hogy hagyják el a teret, de azok nem tágtottak. A helyszínre érkezett Petre Moț polgár-

mester is, aki felvetette a kilakoltatás felülbírlásának lehetőségét, erre azonban nem volt hajlandó írásos garanciát adni. A tiltakozás fokozatosan tüntetéssé alakult át, így a helyszínen megjelentek a rendőrség és a Szekuritáté egységei. A megmozdulás ennek ellenére csakhamar átfogta az egész várost, a főbb utcákon végigvonuló tüntetőkhez lumpen elemek, provokátorok csatlakoztak, akik bezúzták az üzletek kirakatai, ürügyet szolgáltatva ezzel a hatósági erőszakhoz.

Temesvár, 1989 decembere. A szabadság első pillanatai: fraternizálnak a tüntetőkkel a katonák

Fotó: archív

tás szerint csak lábra léphetek, éjjelkor a város utcáin számos polgári halott hevert.

...és csúcsa

A hadsereg egységei a továbbiakban egyre nagyobb szerepet kaptak a temesvári forradalom elfojtására tett kísérletekben. A polgármester pártgyűlést hivatott össze a „vandál és huligán” akciók elítélésére, Temes megyében rendkívüli állapotot hirdettek ki, megtiltva az öt főt meghaladó csoportok szerveződését. Ennek ellenére 18-án sokan vonultak az ortodox székesegyház elé, és – az ötvenhatos magyar mintára – megjelentek az első, kivágott címerű nemzeti lobogók is. Ekkor vette kezdetét a mérszálás, amely 19-én is folytatódott. A szekusok végigjárták a

kórházakat, és agyonlőtték a sebesülteket. Az ügyészség megtiltotta a boncolásokat, az orvosok külső, makroszkopikus vizsgálat alapján állapították meg a halál okát, ám a rendőrség még így is lefoglalta a nyilvántartásokat. Negyven holttestet szállítottak, a Cenușa krematóriumban elégették őket, majd a szemetes kukákba összegyűjtött hamut egy Bukarest környéki falu aknájába dobták.

A győzelem

A megtorlás híre futótűzként terjedt el a városban. December 20-án a város üzemiből a munkások tömött oszlopokban indultak a városközpont felé. A hadsereg egységei nem avatkoztak be, sok katona fraternizált a tömeggel. A háromezres város főterén százezer tüntető gyűlt össze.

Bukarestből a helyszíre érkezett Constantin Dăscălescu miniszterelnök és Emil Bobu a KB-titkár, több tábornok társaságában. A tüntetőkkel tárgyalva beleegyeztek a letartóztatottak szabadon bocsátásába, de a fő követelést, Ceaușescu lemondását, nem fogadták el, így a városban patthelyzet alakult ki. A hadsereg egységeit visszavonták, egyrészt, hogy a haditechnika ne juthasson a felkelők kezébe, másrészt, hogy rendezzék soraikat.

Temesváron a városközpontot a felkelők ellenőrzése alá került, megalakították a Román Demokratikus Frontot és a várost „szabaddá” nyilvánították.

A folytatásban aztán már Bukaresté lett a szó... ◀

Megelőző csapda potenciális terroristáknak

„Ha egy személy érdektségét fejezi ki egy bűncselekmény elkövetésében, akkor a kormányzat jogosult úgy válaszolni, hogy látszólag biztosítja számára az ennek elkövetéséhez szükséges eszközöket, s ekképp alapozza meg az ellene indítandó büntetőjogi eljárást” – véli a volt amerikai igazságügyi miniszter.

MTI/ÚMSZ

▶ Az amerikai Szövetségi Nyomozóiroda (FBI) a napokban Baltimore-ban, novemberben pedig Portlandben fűelt le egy-egy olyan potenciális terroristát, aki az iszlám „szent háborújának” nevében autóbombával próbált meg a lehető legtöbb embert elpusztítani. Mindkét merénylet úgy sikerült elfogni, hogy állászees-küvésekbe vonták be őket.

Hatékony módszer

A 2001. szeptember 11-e óta egyre szélesebb körben

Antonio Martinez esetében azt állította, hogy az önjelölt dzsihádisták számos lehetőséget kaptak arra, hogy kihátráljanak a tervezett merényletből és hogy másképp vezessék le frusztrációjukat.

A két fiatalemberre úgy figyeltek fel a hatóságok, hogy mindketten keresték a kapcsolatot az iszlámista radikálisokkal és a lehetőséget, hogy erőszakcselekményt hajtsanak végre a hit nevében. Mindkettőjükkel olyan álcázott FBI-ügynökök vették fel a kapcsolatot, akik terroristának adták ki magukat, és mindketten eljutottak a végső szakaszba. Oda, hogy a rendelkezésükre bocsátott átrobbanóanyaggal megrakott autót megpróbálják zsúfolt helyszínek közelében a levegőbe repíteni.

A miniszter nem lát kelepccet

Árnyalatnyi eltéréssel, de hasonlóképpen tartóztatták le 2009 szeptemberében

Dallasban a 19 éves jordáni Hozam Maher Huszein Szmadit, aki egy felhőkarcolót akart felrobbantani, idén októberben pedig a 34 éves, pakisztáni születésű, de Amerikában honosított Farooq Ahmedet, aki a washingtoni metrót szemelte ki célpontul.

„Biztos vagyok benne, hogy a vádlottat nem csalták kelepccébe, és hogy az ezzel kapcsolatos vádak nem helytállóak” – jelentette ki Mohamud ügyével kapcsolatban Eric Holder amerikai igazságügyi miniszter.

Holder leszögezte, hogy a merénylet annak a megelőző módszernek a segítségével sikerült ártalmatlanná tenni, amellyel az amerikai hatóságok világszerte próbálják fellelni azokat a személyeket, akik az amerikai érdekeknek kárt akarnak okozni.

A New York-i Egyetem Jog és Biztonság Központja idén jelentést készített arról az 50, általa legfontosabbnak tartott terrorista me-

rényletterrőről, amelyet szeptember 11-e után lepleztek le az Egyesült Államokban. A felmérésben részt vett kutatók megállapították, hogy az összeesküvésekben érintett 156 személy közül 97-et – a potenciális elkövetők 62 százalékát – a megelőző módszer buktatta le. Az ügyekben indított eljárások során az esküdtszék egyetlen esetben sem hozott felmentő ítéletet, a „beugratással” való védekezés dacára sem.

Határok

Az igazságügyi minisztérium belső szabályzata meghatározza, meddig szabad elmenniük a hatóságnak abban, hogy a gyanúsított számára lehetővé tegyék a bűncselekmény elkövetését. Az FBI 2008-ban módosította az ezzel kapcsolatos – titkos – belső útmutatásait. Ezekben, a nyilvánosságra került részletek szerint, a nyomozóiroda felhívta az ügynökök és vezetők figyelmét arra, hogy a bíróságok „jogilag megkérdőjelezhetőnek” ta-

lálják azt, ha kormányalkalmazottak az egyes politikai vagy vallási csoportokat olyan törvénybe ütköző cselekedetekbe viszik bele, amelyekben azok „egyéb körülmények között” nem mentek volna bele.

Az FBI vezetői szerint a potenciális elkövetőt az ügynökök csak onnan kezdve segíthetik álcínkosként a bűncselekmény elkövetésében, hogy az egyértelműen kifejezte a megvalósítás szándékát, legyen szó akár terroristáról, akár kábítószerek-kereskedőről.

„Ha egy személy érdektségét fejezi ki egy bűncselekmény elkövetésében, akkor a kormányzat jogosult úgy válaszolni, hogy látszólag biztosítja számára az ennek elkövetéséhez szükséges eszközöket, s ekképp alapozza meg az ellene indítandó büntetőjogi eljárást” – mondta Kenneth L. Wainstein, az igazságügyi tárca korábbi, biztonsági ügyekért felelős miniszterhelyettese a *The New York Times*-nak. ◀

Lap-top

A nap címe. A Ridzi-ügy. A PD-L-seket hirtelen betegség verte le, *Evenimentul zilei*.

Magyarázat. Az események ismertek: a parlament nem szavazta meg az ügyészek kérését a házkutatás kiterjesztésére. Érdekes, hogy nem csupán a PD-L-sek viselkedtek furcsán (hirtelen ágytak és egymásnak esve), hanem a PSD-sek is (csapdát sejtve, hogy a titkos szavazáson a PD-L-sek a kérés ellen szavaznak, és a szocialistákra kenik), ezért utóbbiak közül is sokan hiányoztak. Innen a választókat hülyének néző politikusi magyarázatok. Beleértve az államelnököt (mintha nem volna egy lánya, akinek Monica Ridzi bizony kockáztatva sokat segített): „a PD-L szavazata Ridzit az Adrian Năstase kategóriába sorolja”. Pedig van egy másik szempont is: a hölgy elég súlyosan beteg, csecsemője szintén. Persze, tudjuk, ha vétett a törvény ellen, annak rá is le kell sújtania – de egyelőre ez nem bizonyosodott be. Ezért jó, hogy nem vagyunk politikusok, mert – bevalljuk – mi bizony minden politikai korrektség ellenében a beteg anya javára szavaztunk volna. Persze a vallomás is képtelenség, hiszen ha nem vagyunk politikusok, nem is szavazhatunk volna. Meg hát ott van, ugye, Schengen...

Jön az évforduló. A december 22. utáni napokra utalva Ion Iliescu így válaszol arra a vádra, hogy meg akart kegyelmezni a diktátor házaspárnak: „Csak Gelu Voican, Măgureanu és Stănculescu tudja, mennyire megkínóztam a diktátorokat Targoviștén azokkal a hasonmás másodszerplőkkel a per folyamán. És akkor mit beszélünk a kivégzésről? Három napig gyakoroltuk, és végül mégsem jött ki rendesen.”

Utópia. Ennél is érdekesebb egy másik államelnök – a jelenlegi – jövőértelmezése, szintén az *Academia Cațavencuban* (Ion Barbu karikatúráján), hogy aszongya: „Milyen vagány lesz 2014-ben, amikor friss miniszterelnökként majd leszedhetem a keresztvizet a semmirekellő Boc és a telhetetlen Udrea kormányzásáról.”

A nap álhíre. Emil Boc helyesbítést küldött be az élclaphoz: 2014-ben ő lesz a miniszterelnök, nem pedig Bănescu.

Minden napra egy mondat

„Minél többet dolgozol, annál több szerencséd van.” Stephen Leacock

Honvagy

Horváth István

Ne nézzon rám

Másnap ügyelt rá, hogy korán érkezék. A lány majdnem ugyanazon a biztonságos helyen ült, ismét egyedül. (...) Öt másodperccel később Winston – dobogó szívvel – a lány asztalánál ült.

Nem nézett rá. Lerakodott a tálcájáról, és rögtön enni kezdett. Fontos volt, hogy késelem nélkül megszólaljon, mielőtt még valaki más is ülne az asztalhoz, de szörnyű rettegés kerítette hatalmába. Egy hét telt el azóta, hogy a lány kapcsolatba lépett vele. Azóta megváltozhattak az érzelmei, egészen biztos, hogy meg is változtak! Lehetetlen, hogy ez az ügy szerencsésen végződjék: ilyesmi nem történik a való életben. Talán egyáltalán meg se szólalt volna, ha ebben a pillanatban észre nem veszi Amplefortht, a szőrös fülű költőt, amint imbolyogva botorkál végig a termen, tálcával a kezében, ülőhelyet keresve. Ampleforth a maga módján vonzódott Winstonhoz, s bizonyos volt, hogy melléje ül, ha észreveszi. Talán csak egy perce van még a cselekvésre. Winston is és a lány is szünet nélkül evett. A híg lötyty ezúttal zöldbablevet volt. Winston halkán, mormolva megszólalt. Egyikük sem nézett fel; megállás nélkül kanalazták a vizes lét, s két kanál közt ejtették ki a néhány szükséges mondatot, halk, kifejezéstelen hangon. (...)

– Hol találkozhatunk?

– A Győzelem téren, az emlékműnél.

– Tömve van teleképpel.

– Nem baj, ha sokan vannak.

– Mi legyen a jel?

– Semmi. Csak akkor közelítsen hozzám, ha sok ember közt leszek. És ne nézzon rám. Csak legyen a közelemben.

– Mikor?

– Tizenkilenckor.

– Jó.

George Orwell: 1984, Fordította Sziójgyártó László

SZELLEMIKÉZÉS

Áron

Áron december hetedike huszonnyolcadik percében érkezett. Kis góbéság bizonyára van a dologban, hogy legalább gyerekkorában ne olvadjon egy napba a Mikulás és a névnap édességszító alkalma. Olyan ez, mint amikor a munkaszüneti nap péntekre esik vagy hétfőre, és úgy érezzük, ki lehet szakadni a hétköznapi egyhangúságból.

Áron a második számú unoka, fényes bizonyítéka a biológiai reprodukció folytonosságának, az önző gének (benné negyedrészen) túlélnek. És bizalom mindenkéft a jövőben, hogy lesz világ, élhető környezet, emberhez méltó lehetőség.

Áron igazi közép-európai polgár: vezetékneve szlovák, anyja neve sváb, keresztneve erdélyi vagy (talán) bibliai ízeztet, így van ez rendben. Identitása és öntudta, mint minden férfiembernek, majd karakteres lesz.

Tizenöt-húsz év elteltéig amíg felnőtt értelemmel fogja látni a világot. Leírhatnám neki, mik voltak azon a december hetedikén a lapok vezető hírei, esetleg eltehetném neki, hogy a születése után a nagypapa cikke üdvözölte őt az *Új Magyar Szó Vélemény*-rovatóban, s az öreg a szélsőjobb politikai állatkertjén ironizált.

Ami most nekünk jelen idő avagy közelmúlt, neki mindenképpen történelem lesz, és az emlékezet kegyetlenül szelektál. Történik ezernyi fontos esemény, Észak- és Dél-Korea kísérletet tesz egy világméretű konfliktus kioldására, Magyarország Orbán Viktor nevű miniszterelnöke kétharmados parlamenti többséggel a háta mögött köztársasági mutatóval próbál megfelelni a népszerűség követelményeinek, s ugyanakkor átformálni modern, teljesítőképes állammá kis országunkat... Mindez történelem és eldöntött kérdés lesz akkor, amikor Áront érdeklődése ezekkel szembesítheti.

Fontosabbnak tűnik, hogy erre felé, a világnak ezen a darabján napsütéses, tavaszt idéző ragyogó ünnepnap volt ez a kedd. Süt a nap, anya és újszülött gyermeke jó egészségnek örvend. Ennél nincs fontosabb.

Egy új érzés (nem gondolat) is megjelent az unokák születése kapcsán. A saját gyermekek születésekor nem éreztem aggodalmat. Fiatalkori optimizmussal, a szocializmus jól ismert viszonyai között, nem aggódtam a jövő miatt, bíztam, hittem abban, hogy fel tudjuk nevelni őket. Most erősebb az aggodalom. Ahogy fogyasztjuk a Föld készleteit, éljük föl a most születők életfeltételeit.

S nem tudom eldönteni: a korral járó borúlátás (bölcösségnek semmiképp nem nevezném) lett úrrá rajtam, vagy úgy általában változott meg az emberiség közérzete? Mindenképpen: nőj nagyra, Áron, légy erős, komoly férfi! Addig pedig adassék neked boldog gyermekkor!

Kresz János

Párhuzamos Románia

Alighanem Románia lakossága az utóbbi napokban-hetekben néhány száz fővel csökkent. A demokrata-liberálisok a jelek szerint ugyanis átköltöztek egy másik országba, egy már-már túlvilági, párhuzamos Romániába, ahol minden egészen másnak tűnik, mint az evilágban, és amelyet csupa fény, derűlátás ragyog be, a gazdasági-pénzügyi válság vészjósló viharfelhői helyett pedig ragyogó távlatok tárulkoznak fel.

Ezt a Romániát nem fenyegeti az összeomlás, annak rémét Emil Boc, Elena Udrea és társaik elhárították a fejük fölül. Sőt, sikerült megszilárdítaniuk a gazdaságot, és küszöbön áll a gazdasági fellendülés. Mindezt a párhuzamos Romániánál olyan fontos lakója mondta, mint Emil Boc, az a miniszterelnök, aki az evilági Romániát a katasztrófába, a válság pokláinak legmélyebb bugyrába, lakosait pedig feneketlen nyomorba kergette.

A demokrata-liberálisok Romániájában természetesen ellenzéksincs, így galibát sem okozhat; párhuzamos Romániában a

demokrata-liberálisoknak nem a szociáldemokraták és nem is a nemzeti liberálisok okoznak gondot, hanem a rakoncátlankodó televíziók, amelyek szüntelenül – és természetesen igazságtalanul – bántják a pártot és a kormányt. A két ellenzéki pártot tehát nyugodtan le lehet nullázni – amint azt párhuzamos Románia másik tekintélyes polgára, a legfontosabbak közé tartozó és mindenképpen a legtöbb pénz fölött rendelkező tárca, a fejlesztési és idegenforgalmi minisztérium vezetője, az államfői palota szőke eminenciása, Elena Udrea asszony mondotta. Megintve egyben a Demokrata-Liberális Pártnak mindazokat a tagjait is, akik klienseket kiszolgáló, korrupciótörőülésnek titulálják a tömörülést, nagyban kockáztatva evilági Romániába történő száműzetésüket. Ahol a fő kormánypartot pontosan ilyen vádak érik, méghozzá éppen azért, mert nem sikerül kellő módon megismertetni a politikai alakulat egyszerű eredményeit. Azt, hogy párhuzamos Románia egyetlen nagy építőteppé vált, ahol mindenütt autópályák,

Párhuzamos Románia lakói nem értik, miért viszonyulnak hozzájuk annyira ellenségesen az evilágiak.

országutak épülnek, és nyilván nem évi tíz kilométeres ütemben; ahol az égen emelődarvak szállnak, fémcsigák pedig úgy csillog a napfény, mint a Grigoriu trio híres átkosbeli dalában.

Történik pedig mindez a Demokrata-Liberális Párt jóvoltából, amely úgy kormányoz, mint ahogy azt húsz év óta egyetlen más tömörülés sem tette – amiben azért kétségkívül sok igazság van. A miniszter asszony egyébként még szerény is volt, hiszen mondhatott volna nyugodtan harminc, negyven vagy akár száz esztendő is.

Párhuzamos Romániában a válság nem nyomorúságot és gondot okoz, hanem esélyt nyújt a demokrata-liberálisoknak arra, hogy bebizonyítsák, felelősségteljesen, bátran és populizmustól mentesen kormányoznak, így hamarosan visszazerezhetik a választó bizalmát. (Ezzel pedig végre értelmet nyerhet az országot romba döntő válság is.) Párhuzamos Romániából szemlélve ugyanis úgy látszik, hogy evilági Romániában a választó megérti: nem a kormány felelő-

lensége, kapkodása, nem a demokrata-liberális miniszterek, kiskirályok korrupciója, hanem bátorsága miatt kell nélkülöznie.

Hogy a válságkezelésnek ugyanúgy szerves részei a luxusjarművek, a több száz négyzetméteres villák, a honatyák sorozatosan megnövelt költségvetései, mint a munkanélküliség, az egyre laposabb fizetési boríték, a meghúzott nadrágszűj, a lemondások végeérhetetlen sorozata. Párhuzamos Románia lakójaként Udrea asszony úgy gondolja, a demokrata-liberális hatalom becsületes, bátor és felelősségteljes kormányzása, nem pedig zsigeri romlottsága miatt veszít népszerűségéből. A fő feladat pedig nem is a válságkezelés, hanem a belső szervezkedés a következő és a rá következő választások megnyeréséért.

Érthető, hogy párhuzamos Románia lakói nem értik, miért viszonyulnak hozzájuk mégis annyira ellenségesen az evilágiak; miért van az, hogy a december elseji nagyromán nemzeti ünnep alkalmával kifütyülték a kormányfőt, megtapsolták viszont a parádén felvonuló lovakat. És mivel nem értik, biztosra vehetjük: Traian Bănescu és udvartartása nem Emil Bocot fogja meneszteni – inkább a lovakat lövi majd le.

Bogdán Tibor

Gazdaságélénkítés helyett...

Baloga-Tamás Erika,
Horváth István

„Fejezzék be a nyugdíjasok kiéhezettetését!”, „Mindent megadózni, ez az ország jelszava!”, „Gyógyszer vagy élelem?” – ezekkel a kétségbeesett, számonkérő jelszavakkal vonultak fel a rendkívüli hideg dacára a nyugdíjasok tegnap Csíkszeredában a Hargita megyei prefektúra előtt: kétszáz idős ember tiltakozott a kormány megszorító intézkedései ellen. A tüntetők abban bíztak, országos tiltakozó akciót indítanak el, és hamarosan a több megyében is csatlakoznak a nyugdíjas szervezetek: eddig hét megyéből jelezték, hogy hasonló megmozdulásra készülnek.

Panaszok vagy kifogások

A tüntetőket felháborítja a 740 lejnél magasabb nyugdíjakra kirótt 5,5 százalékos egészségbiztosítási járulék és a nyugdíjkorhatár emelése. A Hargita Megyei Nyugdíjasok Érdekvédelmi Szövetsége arra hívta fel a figyelmet, ne tévesszen meg senkit az a tény, hogy nem többes tömeg tüntetett, a szervezetnek se pénze se eszközei nincsenek összehangolt demonstrációt szervezni, az elégedet-

Fotó: Horváth István

Dermesztő hidegben is hevesen tiltakoztak a megszorító intézkedések ellen a csíki nyugdíjasok

lenek száma azonban jelentős a térségben. A tegnapi tüntetést is azért időzítették a déli órákra, hogy a különösen hideg téli időjárás ellenére legalább a városban élők meg tudjanak jelenni. Az érintettek megosztotta a demonstrációt. Volt, aki annak ellenére részt vett, hogy a járulékbefizetési kötelezettség rá nem vonatkozik.

„Nekem alacsonyabb a nyugdíjam a törvényben meghatározott összegnél,

nem kell fizetnem, de ez nem nyugtat meg. Szörnyű, hogy sokan élünk akkora nyugdíjból, ami a legszükségesebb kiadásainkat is alig fedezi” – panaszolta lapunknak az egyik résztvevő. „Én nem tüntetek, noha én eddig is fizettem ilyen járulékot. Mindenki talál valamilyen kifogást azért, hogy ne fizessen se adót, se illetéket, se járulékot, és a végén csodálkozunk, hogy üres az államkassza. Örülünk, hogy meg-

értük az idős kort, és kapunk nyugdíjat, a gyermekeink nem biztos, hogy ilyen szerencsések lesznek” – fogalmazott borúlátóan a 73 éves Sánta Imre, aki csak a távolból figyelte a „tapstéren” összegyűlteket.

Hosszú és hideg a tél

A mindössze egyórás figyelemzavaró célú demonstráción aláírásokat gyűjtöttek ahhoz a beadványhoz, amit

az érdekvédők a kormányhoz kívánnak eljuttatni. A szövetség elnöke, Máthé Rudolf a gyűlés résztvevőinek felolvasta a petíció szövegét: a Boc-kabinet vezetőit arra emlékeztetik a Hargita megyei nyugdíjasok, hogy az egészségbiztosítási járulék befizetésére vonatkozó megszorítás hatvanezer idős embert érint a térségben. Máthé a felolvasott petícióban többek között azt nehezményezte, hogy a kormány annak ellenére vetné ki 2011-től a járulékot a nyugdíjakra, hogy az érintettek egész életükben fizették a díjat. Ugyanakkor arra is emlékeztette a kormányt, hogy Hargita megyében különösen hosszú és hideg a tél, ami már amúgy is többletkiadást jelent az ittenieknek, az újabb befizetés tovább terheli a rendkívül nehéz körülmények között élőket. A petíciót Máthé Rudolf a tüntetés végén átadta Ladányi László- Zsoltnak, Hargita megyei prefektusnak. Az ÚMSZ megkereste a kormány felé közvetítő prefektust, aki érdemben nem kívánt nyilatkozni a nyugdíjasok követeléseiről. „A tüntetés lejártaival átvettem a petíciót. Annyit tehetek, hogy továbbítom azt a kormányhoz, és majd ismertetem az érintettekkel a választ” – fogalmazott a prefektus.

Antal: védjük őket

A tüntetők az RMDSZ-t is bírálták, úgy vélték, a szövetség nem áll ki érdemben szavazói mellett. Antal István, az RMDSZ Hargita megyei képviselője lapunknak elmondta, tisztában van a nyugállományban élők nehézségeivel, és megérti kételkedésüket, ennek ellenére úgy véli, a tüntetők nincsenek tisztában a megszorítások hátterével. „A demonstrálók nem tudják, hogy az RMDSZ harcolta ki, hogy csak a 740 lejnél nagyobb nyugdíjakat érintse a megszorítás? A Székelyföldön élő nyugdíjasok 60 százalékának ennél kevesebb a bevétele, őket nem érinti a befizetési kötelezettség” – figyelmeztetett a képviselő, aki szerint az RMDSZ-nek köszönhető, hogy a kormány népszerűtlen rendelkezése nem érvényes mindenkire, és a kisnyugdíjasok „megússzák” a megszorítást. „Érdekes, hogy még egyetlen olyan tüntetővel sem találkoztam, aki például a magyar oktatás érdekében állt volna ki” – tette hozzá a közösségi összetartást és felelősségvállalást számon kérő politikus, aki arra is emlékeztetett, hogy Hargita megyében 30 ezer aktív ember nem fizet egy lejt sem az egészségügyi kasszába. ◀

MAGYAR KIRÁLYOK ÉS URALKODÓK

III. István, III. Béla, Imre és III. László

Sorozatunk hetedik kötetének akár azt a címet is adhatnánk: „a trónkövetelők kora”. Bitorlók, jogos és jogtalan trónörökösök, a hatalomért a módszerekben nem változó, hevesen vetélkedő magyar államférfiak és gyermekkorú királyok tobzódása volt a 12. századnak az a valamivel több, mint negyven éve, amely alatt ennyi sok koronás fő fordult meg a trónon. Való igaz, könnyű elveszni a sok hasonló nevű, és első pillantásra csak az uralkodói sorszámmal megkülönböztethető király között. Kivételt talán csak III. Béla képez, aki nemcsak ennek az időszaknak, de az egész magyar történelemnek egyik kivételesen tehetősége uralkodója volt.

Ám tudnunk kell: az összes, kötetünkben szereplő király mind Árpád-házi volt, és mind más-más egyéniség. Egyik sem hasonlított a többiekhez. Apáiktól különböző fiúk, egymáshoz semmiben sem hasonló testvérek, nagybácsik és unokaöccsök vívták sokszor igen hosszú és véres harcukat. És mindnek ugyanaz kellett: a magyar korona. Nem mindegyiknek sikerült megszereznie. És amelyiknek mégis, az sem mindig járt jól ezzel a látszólag szerencsés fordulattal...

ISBN: 978-615-5013-21-8

Méret: 208×284 mm.
Kötés: keménytető

Szabaduljon meg a magas törlesztőrészletek nyomásától!

4,99%

4,99%
fix kamat
az első évre
0,1%
havi kezelési költség
0
folyósítási díj

Hogyan? Csoportosítsa hiteleit az OTP Banknál és csökkentse havi törlesztőrészletét!

- 4,99%* fix kamat az első évre;
- - 3 havi EURIBOR + 4,09% az első évi fix kamat után;
- ingyenes OTPdirekt szolgáltatás 2011 február végéig;
- 3 hónap türelmi idő a fix kamatos első évet követően.

* Hadd szemléltessük egy példával a hitelösszeg alakulását: 40.000 eurós lakásvásárlási hitel vagy jelzálog alapú személyi hitel esetén 357 hónapos futamidő és 6,37% tényleges éves kamat mellett a teljes kifizetett összeg 85.794,- euró. Az ajánlat 2010. október 1. és december 31. között érvényes.

www.otpbank.ro
0800 88 22 88

otpbank
Megbízunk egymásban

euró alapú lakásvásárlási hitelek

Röviden

A Három nővér
Marosvásárhelyen

Holnap este 19 órától a Marosvásárhelyi Nemzeti Színházban vendégszerepel a Tompa Gábor rendezte *Három nővér*. Az előadás a többnapos Centenárium Ünnepség alkalmából látható, amelyet a színházat alapító Tompa Miklós száz éves születési évfordulójának tiszteletére szervez a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulata és a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem. A *Három Nővér*, amely elnyerte a 2008-as év Legjobb előadásáért és rendezéséért járó UNITER-díjat, 2011 májusában franciaországi turnéra készül.

Könyvbemutatók és
könyvvásár az EME-nél

Karácsonyi könyvbemutatókat és könyvvásárt szervez az Erdélyi-Múzeum Egyesület Kolozsváron ma 16 órától a szervezett székházában. A rendezvényen Sipos Gábor bemutatja Kelemen Lajos *Kézirattári értékeink* című kötetét, valamint Varga P. Ildikó *Hiisi szarvasától a csodaszarvasig* című munkáját. A *Kalevala magyar fordításai* című könyvét pedig Molnár Bodrogi Enikő finn szakos egyetemi tanár ismerteti.

Harminchárom koppantás

Pozitív mérleggel zárult a kolozsvári Quadro Galéria karácsonyi aukciója

Baló Levente

Harminchárom festmény és grafika talált új gazdára az erdélyi műtárgypiac legrangosabb árverésén szerda este a kolozsvári Hotel City Plazában a Quadro Galéria – Erdély Első Aukciós-háza szervezésében.

Székely Sebestyén György művészettörténész, a Quadro Galéria vezetője az árverést követően lapunknak úgy nyilatkozott: alapvetően elégedett az árverés eredményeivel. Ám leszögezte: nem annyira az eladások mennyiségével, vagy azok árával elégedett, mint inkább azzal, hogy pozitív irányú elmozdulást lát az erdélyi műtárgypiacon. „Egyre több ember érdeklődik az árveréseink iránt, és egyre többen vásárolnak – hangsúlyozta a művészettörténész –, és én ezt látom pozitívumnak: az elmozdulás irányát”. A galéria vezetőjének tájékoztatása szerint a Quadro két évvel ezelőtt kezdte el működését, tevékenységük gyümölcsei most érnek be, mindeközben pedig a galéria munkaközössége is sokat fejlődött. „Sokkal felkészültebbek vagyunk, a mostani aukció

A Quadro Galéria jól szervezett, pörgős aukcióján 126 műalkotást bocsátottak áruba

Fotó: Feleki István

sokkal jobb volt minden tekintetben, mint az eddigiek” – fejtette ki Székely Sebestyén György.

Az árverésre került műtárgyakat 19. és 20. századi erdélyi képzőművészek munkáiból válogatták össze. Eredetileg 122 műtárgy szerepelt az igényes kivitelezésű katalógusban, a kínálat azonban további négy műtárggyal bővült. A harminchárom eladott tétel teljes ér-

téke 69 ezer euróra emelkedik. A legmagasabb áron elkelt munka: Aba-Novák Vilmos 1911-ben készült korai festménye, az *Erdőrésztlet*, amely 22 ezer euróért cserélt gazdát. „Aba-Novák egészen korai művei is felértékelődtek az utóbbi időben, mert már a kezdetekkor megmutatkozott a festő ki-robbanó tehetsége; a most árverésre került festményt 17 évesen készítette” – tudtuk

meg a galériavezetőtől. Az est másik nagyra értékelt munkája, Nagy Imre *Pásztorok* című, nagyméretű festménye, amely 17 ezer eurós kikiáltási árral nem talált vevőre. A legnagyobb áremelkedést Kancsura István ma is alkotó, kortárs kolozsvári képzőművész *Virágcsokor* című festménye regisztrálta, a mű 2500 eurós kikiáltási árral indult, végül 3700 euróért lett gazdára. De hasonlóan

jól szerepelt egy másik kortárs kolozsvári alkotó is – Ioan Sbărciu, aki a kolozsvári művészeti egyetem festészet szakán tanít, *Hamuerdő* című nagyméretű festményét 6800 euróért sikerült eladni. A *Hamuerdő*ről Dan Hăulică műkritikus azt írta: „A lélek tájairól van szó, nem tájleírásról. Noha van egy természetes impulzus, a látvány adott, de hagyja magát, hogy az alkotó szubjektivitás hálójába essen”.

Különlegességnek számított, hogy az aukción korábban soha nem látott számban kerültek kalapács alá a két kedvelt kolozsvári festő – Teodor Harşia és Ioan Sima – alkotásai. Kiemelkedő olajfestményeik mellett grafikák valamint Harşia egy rajzfüzete is szerepelt.

Meglepetésnek számított, hogy az árverés legaktívabb vásárlója nem külföldi és nem bukaresti gyűjtő volt, hanem egy kolozsvári személy, aki mintegy 40 ezer euróra vásárolt, köztük Teodor Harşia több festményét.

Székely Sebestyén György lapunknak elmondta: a továbbiakban szeretnék rendszeressé tenni az aukciókat – évente három ilyen eseménnyel készülnek. ◀

HIRDETÉS

A fekete leves a kávéfőzés története

CSÍKI SZÉKELY MÚZEUM | 2010. december 10. – 2011. február 25.

Főtámogató: Julius Meini

Médiapartner:

új magyar szó

Miért pótolhatatlan az olvasás élménye?

Antal Erika

Az olvasási szokásokról szervezett közbeszélést szerdán este Marosvásárhelyen a Jazz klubban a Bethlen Gábor Kulturális Egyesület. A rendezvényen irodalom szakos tanárok, irodalmárok, humán értelmiségiek vitáztak arról, hogyan lehet megszerettetni az olvasást a kisgyerekekkel, hogyan lehet a családból hozott könyvszeretet megőrizni az iskolai nevelés során is.

A vitaindító előadást Kovács Levente színházrendező tartotta arról, hogy mit jelentett számára az olvasás élménye és miért olvas egyre kevesebbet a modern kor embere. Véleménye szerint az átélhetőség, a kaland hiánya sarkallta őt és barátait a 40-es években az olvasásra, amit ma a virtuális világ elégít ki. Ebben alig van helye az olvasásnak, az olvasás élményének. Ugyanakkor olvasási divatokról és kedvenc könyvekről is beszélt. Vida Gábor, a *Látó* szerkesztője, a nemzedékeket meghatározó regényeket említette, például a 19. században Jules Verne, vagy Rejtő Jenő a 20. században nemzedékeket életérzését és világlátását határozta meg – ugyanis ezek a regények egy-egy korban mást mondtak a kortársak-

nak. A vita arról folyt, hogy milyen módon lehetne felkeltetni az ifjúságban az olvasási kedvet – gyakorló pedagógusok szóltak arról, hogy milyen fontos az esti meseolvasás a gyerekeknek, milyen fontos, hogy a gyerekeknek a gyerekek után a modern gyerekeket is megkedveltessék a kiskisiskolásokkal. Pozitív példaként említhető, hogy Lázok Klára történész, a Teleki Téka munkatársa, a múzeumpedagógiai foglalkozások során az olvasás, mesélés és rajzolás hármására fektette a hangsúlyt, és így foglalkozott iskoláskorú gyerekekkel. Kovács András Ferenc költő, a *Látó* főszerkesztője a versolvasásról beszélt, hogy miként válhatunk versfogyasztókká. Szó esett az internetről és az internetes keresőprogramokról is, a minőségről és felületességről, arról, hogy jó-e az ha megelégedünk a gyorsan és könnyen kapható információkkal, vagy tovább kell lépni, és meg kell tanítani a gyereket a rendszeres könyvtárhatalomra. A beszélgetés mégsem a csüggedés és lemondás jegyében zajlott, a résztvevő fiatal tanárok, értelmiségiek hisznek abban, hogy az olvasásnak jövője van és itt Kelet-Európában a szépirodalomnak, ha csökkentett mértékben is, de tere és hivatása van. ◀

Másfél millió lej Mátyásnak

ÚMSZ

Határozat született a szerdai kormányülésen arról, hogy a kormány a tartalékalapból utal 1 millió 500 ezer lejt a kolozsvári Mátyás szoborcsoport restaurálására. A határozat előterjesztője Kelemen Hunor kulturális és örökségvédelmi miniszter volt. Mint ismeretes, a román és a magyar kormány egyenlő arányban vállalta a szobor restaurálásának költségeit. A december 15-én kiutalt összeg a napokban át is kerül a kolozsvári önkormányzat számlájára, azzal a kitételrel, hogy még ebben az évben el kell költeni a pénzt. Amint arról korábbi lapszámunkban beszámoltunk, Kelemen Hunor kulturális és örökségvédelmi miniszter január 22-ét, a Magyar Kultúra napját javasolja a kolozsvári Mátyás szobor felavatására. Indoklása szerint ez lenne a legmegfelelőbb időpont Fadrusz János nemrég restaurált művének az ünnepélyes átadására. László Attila, Kolozsvár alpolgármestere úgy nyilatkozott: támogatja a miniszter javaslatát, ám a végző döntést a román és a magyar külügyminisztériumnak kell meghozniuk. A szobor öt bronzalakjának restaurálási munkálatait Kolozsi Tibor kolozsvári szobrászművész vezette, a munkálatok műszaki átadása november 29-én volt. ◀

TVR 2	PRO TV	ANTENA 1	PRIMA TV	DISCOVERY	VIASAT	ACASA	BUKARESTI RÁDIÓ
7.00 Balkáni szokások (ism.) 8.00 Miért ABC 9.00 Figyelem gyerekek! 9.35 Szabad a szembejövő sáv 10.30 Opera prima 11.00 Közélelő a világ 11.30 Ég és föld között 12.00 A románok kincsei 12.35 Biznisz óra 13.35 Figyelem, énekelünk! 15.10 Az ellopott gyermek (fr.-ol. f., 2. rész) 16.55 Csak Románia! 17.00 Hírek 17.30 Patron, város, katedrális 18.00 Kaland és természet 18.30 A térképen túl 19.00 Cirque du Soleil 19.50 Győztesek 19.55 Csak Románia! 20.10 Agatha Christie: A mérgezett pálcá (fr. krimi, 2009) 21.50 Lehet, hogy nem tudtad 22.00 Hírek 23.00 Gitárok ideje 0.00 Mile High (sor.)	7.00 Pro Tv hírek 10.00 Mi történik doktor úr? (ismétlés) 10.30 A pót télapó (amerikai vígjáték, 2001) 12.30 Pro Motor – autós magazin (ismétlés) 13.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés 13.05 A pletykafészek (amerikai filmsorozat) 14.00 Legend of the Seeker (amerikai akció sorozat) 15.00 Fókautók bandája (amerikai családi vígjáték, 1998) 16.45 Jégi dicsőségünk (amerikai vígjáték, 2007) 19.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés 20.30 Reszketések betörők! 3. (amerikai vígjáték, 1997) 22.45 Rollerball - Könyörtelen játék (am.-német-japán akcióthriller, 2002) 0.45 Fókautók bandája (ismétlés)	7.00 Híradó, Sport 9.00 Édes kis macskóm (kanadai-német f.) (ism.) 11.00 Cowboy az aranyások között (amerikai western, 1954) 13.00 Híradó 13.15 A simlis és a szende (ism.) 14.00 Randi az elnök lányával (amerikai vígjáték, 1998) 16.00 Híradó, Sport 16.45 A Kincses sziget kalózái (amerikai-francia-olasz-német kalandfilm, 1995) 19.00 Híradó, Sport 20.30 A fenébe is... - Mihai Bendeac szórakoztató műsora 22.00 Asterix és Obelix: A Kleopátra-küldetés (francia-német vígjáték, 2002) 0.15 Repo! The Genetic Opera (amerikai fantasy, 2008) 2.15 Híradó, Sport (ismétlés)	7.00 Fején a nagyvilág (ism.) 7.30 Teleshopping 8.00 Jack és a paszulykaró 8.30 A szép és a szörnyeteg 10.00 Teleshopping 10.30 Autofórum 11.00 Ingatlan Blitz 11.30 Sport, diéta és egy sztár 12.00 Az öt csillagos otthon 12.45 Mondenii (ism.) 13.15 Aki tud az nyer! 14.30 Balett cipők (angol filmdráma, 2007) (ism.) 16.30 Anyacsere - reality show (ism.) 18.00 Hírek, időjárásjelentés 19.00 Sport 19.30 A cseresznye a tortán 20.30 Hős (hongk.-kínai akcióf., 2002) 22.30 Sulihuligánok (amerikai vígjáték, 2003) 0.30 Mestersége önkéntes - reality show (ism.) 1.00 Hírek (ism.)	7.00 Végzetes másodpercek 8.00 Nagy durranások 9.00 A túlélés törvényei - Mexikó 10.00 Állítólag... - Nyílgepfegyver 11.00 Piszkos munkák - Rénszarvasfarm 12.00 Amerikai favágók - Fehér arany 13.00 Halálos fogás - A megváltás napja 14.00 Nagy durranások - Torontó, ó! 15.00 Hogyan készült 16.00 Állítólag... 17.00 A túlélés törvényei - Skócia 18.00 Hogyan működnek a gépek? 19.00 X - Machines - A szupergépek 20.00 Vad-házasság - Amazonas 21.00 Amerika határain 22.00 Szómáliai kalózvadászat - az igaz történet 23.00 MacIntyre alvilági útikalauza 0.00 Bandaháborúk	10.00 Flipper... 11.00 X-Men Animated (sor.) 11.50 Elvált Gary (sor.) 12.50 Topmodell lesznek! 13.45 Vészhelyzet (sor.) 14.45 Külföldi szívügyek (Külkapcsolat) (am. vígj.) 16.50 Szépség és a szörnyeteg (am. filmdráma) 18.55 Smallville (am. sor.) 19.50 Seta a múltba (am. rom. dráma, 2002) 22.00 Esküdt ellenségek (sor.) 22.55 Las Vegas (am. sor.)	9.45 Rosalinda (sor.) 10.45 Teleshopping 11.15 Elátkozott paradicsom (sor.) 12.30 Tengernyi szenvedély (sor.) 13.30 Marina (sor.) 15.30 Clase 406 (sor.) 16.30 Esmeralda (sor.) 17.30 Igaz történetek 18.30 Tengernyi szenvedély (sor.) 19.30 Tiltott gyümölcs (sor.) 20.30 Miért nősültem meg? (amerikai vígjáték, 2007) 23.15 Hét bűn (brazil sor.)	magyar nyelven a regionális stúdiók középhullámú adásában 15.00 Híradó 15.10 Hétvégi magazin Marosvásárhelyi rádió 8.00 Jó reggelt, Erdély! Híradás, Telefonszolgálat, Nyelvőr, Világjárók 10.05 Térerő 14.00 Híradás, Aranyzalagvár, Alternatívzene 16.00 Híradó Aranyemberek, Versműsor, Komolyzene, Gramofon, Bóvít nem tartunk KOLOZSVÁRI RÁDIÓ 2.00 Éjszakai váltás 8.00 Hírek, sport 8.15 Térerő 9.15 Cifra palota 9.55 Hírek, műsorism. 10.00 Slágerlista 16.00 Hírek, műsorism. 16.10 Falfirka 17.00 Láthatár 17.30 Sorsok az operaszínpadon 17.55 Hírek, műsorism.

TVR 2	PRO TV	ANTENA 1	PRIMA TV	DISCOVERY	VIASAT	ACASA	BUKARESTI RÁDIÓ
7.00 Gitárok ideje 8.00 A térképen túl (ism.) 8.30 Kaland és természet (ism.) 9.00 Kicsik órája 10.00 Farm 11.00 Csavargó halász 11.30 Arc és hasonlóság 12.00 Motomágia 12.30 Az én költségvetésem (ism.) 13.00 Top cut 13.30 IT zon@ (ism.) 16.00 Főzzünk megint egyszerűen! 14.30 Atlasz 15.10 Monogámia kezdőknek (német vígj.) 16.50 Csak Románia! 17.00 Hírek 17.30 A világ városai 18.00 Női kézilabda EB 19.45 Lehet, hogy nem tudtad! 20.10 A Wendell Baker balhé (am. vígj.) 21.55 Győztesek 22.00 Hírek 23.00 Glastonbury koncert 0.00 La commanderie (sor.) 0.55 Csak Románia! (ism.)	6.00 Legend of the Seeker (ism.) 7.00 ProTv hírek, sport 10.00 20 év után 11.00 Jégi dicsőségünk (amerikai vígjáték, 2007) (ism.) 13.00 ProTv hírek, sport, időjárásjelentés 13.30 Apropo TV – szórakoztató műsor 14.15 Kutyaútó örökösök (kanadai vígjáték, 2004) 16.00 Reszketések betörők! 3. (amerikai vígjáték, 1997) (ism.) 18.00 Románia szeretlek – kulturális magazin 19.00 Hétvégi Pro Tv hírek, időjárásjelentés 20.45 Román komédia társaság – szórakoztató műsor 22.00 Véres gyémánt (am.-német akcióthriller, 2006) 1.15 Apropo TV (ism.) 2.15 Véres gyémánt (ism.)	7.00 Híradó, Sport 9.00 A szálloda kedvence (amerikai családi vígjáték) 11.00 Szerelmes hangjegyek 2. (am. családi vígj., 2007) 13.00 Híradó, sport, időjárásjelentés 13.15 Vad nárcisz (román sorozat) 14.00 Asterix és Obelix: A Kleopátra-küldetés (francia-német vígjáték, 2002) 16.00 Híradó, sport, időjárásjelentés 16.45 Benny Hill (angol vígjáték sorozat) 17.30 A fenébe is... 19.00 Híradó, sport, időjárásjelentés 20.00 Las Bandidas (francia-mexikói-amerikai akció-vígjáték, 2006) 22.00 SuperBingo Metropolis - versenyshow 1.30 Shop-show (amerikai vígjáték, 1995)	6.00 A cseresznye a tortán (ism.) 7.00 Kandikamera 7.30 Teleshopping 8.00 Hős (hongk.-kínai akcióf., 2002) (ism.) 9.30 Ház, építés, design – szórakoztató műsor 10.00 Teleshopping 10.30 Nyakamban az egész világ 11.00 Levintza bemutatja 11.30 Mondenii (Világjaki) (ism.) 12.30 Mestersége önkéntes (reality show) 13.00 Farmer feleséget keresek (reality show) 15.00 Kötekedők krónikája – szórakoztató műsor 18.00 Hírek, időjárásjelentés 19.00 Sport 19.30 A cseresznye a tortán 20.30 Anyacsere (am. thriller, 1996) 0.00 Vak igazságszolgáltatás (am. dráma)	6.10 Állítólag... - Repülőlecke 7.00 Hogyan csinálják? 8.00 Tornádók 9.00 A túlélés törvényei 10.00 Amcsi motorok - Old School Chopper 11.00 Ötödik sebesség 12.00 Csúcsmotorok 13.00 Autókereskedők 14.00 Hogyan működnek a gépek? 15.00 X-Machines - A szupergépek 16.00 Állítólag... - Mini mítoszparádé 17.00 A túlélés törvényei 18.00 Vad-házasság 19.00 Mit nekem egy monstrum! 20.00 Trükkös tesók - Álomjarmú 21.00 Halálos fogás - A megváltás napja 22.00 Bear Grylls: Ha minden kötélt szakad 23.00 Csendes szörnyetegek - Belülről emésztők 0.00 -178 kg	8.15 Flipper legújabb kalandjai 9.05 X-Men Animated 10.00 Gigamad 11.00 A szépség és a szörny (sor.) 12.05 Trendközben (ism.) 12.30 Amerika csillagai 14.20 A Nagy Ő 15.45 Sógorgom a zugúgyvéd (am. vígj., 1966) 18.20 Holt költők társasága (am. filmdráma, 1989) 21.00 Lehetetlen küldetés 22.00 A főnök (sor.) 23.00 Tökös te-kés (am. vígj., 1996)	8.15 A tiltott gyümölcs (sor.) 9.45 Esmeralda (sor.) 11.15 Otthoni receptek 12.30 Tengernyi szenvedély (sor.) 13.30 Marina (sor.) 15.30 Clase 406 (sor.) 16.30 Esmeralda (sor.) 17.30 Mesés hölgyek 18.30 Tengernyi szenvedély (sor.) 19.30 A tiltott gyümölcs (sor.) 20.30 Örökön-örökké (am. kalandf.) 23.15 Méséljünk 0.15 Clase 406 (mex. sor.)	magyar nyelven a regionális stúdiók középhullámú adásában 10.00 Egyházi műsor Marosvásárhelyi rádió 10.00 Híradás, Ultrarövid ráadás 11.00 Híradás, Gyermekműsor 12.00 Híradás 12.05 Igehirdetés, Délkör 13.00 Híradás 13.05 Szól a nóta 14.00 Itthon, Erdélyben - Egrestő, Maros megye 15.00 Zeneszövegek 16.00 Híradás 16.10 Zeneszövegek 17.00 Vasárnapra válogattuk KOLOZSVÁRI RÁDIÓ 2.00 Éjszakai váltás 14.00 Műsorismertetés 14.05 Dalposta 15.40 Vidékről vidékre 16.25 Térerő 17.15 Egyházi műsor, evangélikus 17.58 Műsorismertetés

TVR 2	PRO TV	ANTENA 1	PRIMA TV	DISCOVERY	VIASAT	ACASA	BUKARESTI RÁDIÓ
7.00 Wild Card (amerikai dráma sorozat) 8.10 DP 2 tonomat 10.10 Figyelem énekelünk (ism.) 11.30 Atlasz 12.00 Hírek, időjárásjelentés 12.30 A farm (ism.) 13.30 Teleshopping 14.30 Együtt Európába 15.30 A románok kincsei 16.00 Wild Card (am. dráma sor.) 17.00 Hírek, időjárásjelentés 17.30 Vallomások 18.30 Jamie és a karácsony 19.00 Biznisz óra 20.00 Az oroszánok arénája - reality show 21.00 A Téli legendái 22.00 Hírek, sport, időjárásjelentés 23.00 Heuréka (amerikai kaland sor.) 23.55 Csak Románia! 0.10 Visszajátszás 1.30 Vallomások (ism.) 2.30 Közélelő a világ (ism.)	7.00 Pro Tv hírek 10.00 Kutyaútó örökösök (kanadai vígjáték, 2004) 12.00 Fiatal és nyugtalan (amerikai sor.) 13.00 Pro Tv hírek, sport 13.45 Románia szeretlek 14.45 Román komédia társaság – szórakoztató műsor (ism.) 16.00 Fiatal és nyugtalan (amerikai sorozat) 17.00 Pro Tv hírek 17.45 Happy Hour – szórakoztató műsor 19.00 Pro Tv hírek, sport 20.30 Lopakodók 3 (amerikai akciófilm, 2004) 22.30 Vak végzet (amerikai akciófilm, 1989) 23.30 Pro Tv hírek, sport 0.15 Lopakodók 3 (amerikai akciófilm, 2004) (ism.) 2.00 Vak végzet (amerikai akciófilm, 1989) (ism.)	6.00 Híradó, Sport 8.00 Jó reggelt - Razvan és Dani műsora 9.00 Sajtószemle Mircea Badeavával 11.15 Kritikus tömeg (amerikai akciófilm, 2000) 13.00 Híradó, Sport 14.00 Las Bandidas (francia-mexikói-amerikai akció-vígjáték, 2006) 16.00 Híradó, Sport 17.00 Közvetlen hozzáférés - Simona Gheorghe műsora 19.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés 20.30 Mutassalak be a szüleimnek! - reality show 22.00 Vad nárcisz (román dráma sorozat) 23.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés 23.45 Bűnös show - Dan capatos szórakoztató műsora 1.00 Kritikus tömeg (amerikai akcióf.) (ism.)	6.00 A cseresznye a tortán (reality show) 7.00 Kandikamera 7.30 Specialisták 8.20 Sport Florentinával 8.30 Teleshopping 9.15 Szemet szemért (am. thriller) 11.30 Az öt csillagos otthon 12.30 Teleshopping 13.15 Kandikamera 13.30 Teleshopping 14.00 Cirkuszfesztivál 15.00 Egyiptom hercege (amerikai rajzfilm, 1998) 17.00 A cseresznye a tortán (reality show) 18.00 Hírek, időjárásjelentés 19.00 Sport 19.30 Snowglobe (amerikai családi film, 2007) 21.15 Farmer feleséget keresek (reality show) 23.00 Aki tud az nyer 0.00 Nyomorultak (angol filmdráma, 1978) 2.00 Hírek (ism.)	7.00 Motorkerékpár-építő VB 8.00 Újjáépítők 9.00 Halálos fogás - Megtörtén 10.00 Piszkos munkák 11.00 Végzetes másodpercek 12.00 Amcsi motorok 13.00 A túlélés törvényei 14.00 Állítólag... - Rendőrségi kamerák 15.00 Piszkos munkák - Karbantartó 16.00 Hogyan készült? 17.00 Halálos fogás - Üres trón 18.00 Amcsi motorok 19.00 A túlélés törvényei - Lakatlan sziget 20.00 Állítólag... - Ebmitoszok 21.00 Hogyan készült? 21.30 Piszkos munkák 22.30 A világ legkövérebb embere 23.30 A túlélés törvényei 0.30 Töréspont 1.30 Ross Kemp Afganisztánban 2.30 Végzetes másodpercek	8.45 Gyilkos sorok 9.40 Egy kórház magánélete (sorozat) 10.40 Tuti gim (sorozat) 11.35 Van, aki forrón szereti (am. vígj.) 14.10 Monk (sor.) 16.05 CSI (ism.) 17.00 Angyali üzlet (am. rom. film, 1997) 19.00 Egy kapcsolat szabályai (sorozat) 19.55 A dadus (sorozat) 21.00 Jóbarátok (sorozat) 21.30 CSI (sorozat) 22.30 Alkonyattól pirkadatig (am. akcióf., 1996)	9.45 Esmeralda (sor.) 11.15 Esmeralda (sor.) 12.30 Tengernyi szenvedély (sor.) 13.30 Teleshopping 14.00 Manók földje (am. animációs f.) 15.00 Clase 406 (sor.) 16.30 Esmeralda (sor.) 17.30 Igaz történetek 18.30 Tengernyi szenvedély (sor.) 19.30 Tiltott gyümölcs (sor.) 20.30 Miliomos Mikulás (amerikai családi f., 2005) 22.30 Éjszakai történetek	magyar nyelven a regionális stúdiók középhullámú adásában 15.00 Híradó, kommentár 15.20 Magyar zenei lexikon 15.30 Kulturális mozaik Marosvásárhelyi rádió 11.00 Híregyedőra, Rádió-újság - Hasznos tudnivalók 12.00 Híradás 12.10 Művelődési hírek 12.35 Kispad - sportműsor 13.05 Zeneszövegek 14.00 Délutáni váltás Híregyedőra 16.00 Híradás, Rádióújság 17.00 Híradás, Figyelő, Törvényvár 17.55 A nap hírei röviden KOLOZSVÁRI RÁDIÓ 2.00 Éjszakai váltás 8.00 Hírek, sport 8.10 Hangoló 9.50 Hírek, műsorism. 15.00 Slágeróra 16.00 Hírek 16.15 Hétköznapi igazsága 17.00 Nap-óra 17.30 Zene, zene, zenelánc 17.55 Hírek, műsorism.

Klubcsata: meglepő finálé

Labdarúgás

Hírösszefoglaló

▶ A Bajnokok Ligája-címvédő olasz Internazionale 3-0-ra nyert a dél-koreai Szongnam Ilhva Csonma ellen a Dubajban zajló labdarúgó-klubvilág-bajnokság második elődöntőjében, a milánóiak góljait Stankovic (3.), J. Zanetti (32.) és Milito (73.) szerezte. A ner-azzurrik szombaton azzal a kongói Mazembével játszanak, amely Afrika bajnokaként 2-0-ra verte a Dél-Amerikát képviselő brazil Internacionalt. A dubaji Inter–Szongnam mérkőzésen megsérült Wesley Sneijder, az olaszok holland labdarúgója, így kevés az esélye annak, hogy pályára léphet majd a klubvilág-bajnokság fináléjában. A milánói csapat játékmestere a bal lábát fájlalva már a negyedik percben kénytelen volt cserét kérni. Helyére a brazil Thiago Motta állt be. Rafael Benitez vezetőedző szerint „izomproblémáról van szó, nagyon nehéz lesz őt csatasorba állítani a következő mérkőzésen”. A mexikói Pachuca lett az ötödik a klubvilág-bajnokságon, miután az Abu-Dzabiban zajló torna helyosztóján büntetővel legyőzte a egyesült arab emírségekbeli al-Vahda csapatát. A rendes játékidő végén 2-2 volt a mérkőzés eredménye, a mexikóiak 4-2-re nyerték a sípszó utáni büntetőpárbajt. A szombati Mazembe–Internazionale finálét megelőzően az Internacional és a Szongnam Ilhva Csonma játszik a harmadik helyért. ◀

A ráadáspercek átka

Labdarúgás

T. J. L.

▶ Bár nem vallott szegényt a nápolyi San Paolo-stadionban, ahol szerdán, az éjszakába nyúlóan, 92 percig továbbjutásra állt, a Steaua ezúttal sem tudott át lépni árnyékán: 1-0-ra kikapott az SSC Napolitól, és búcsúzott a második kupasorozat további küzdelmeitől. Szeptember 30-án a Ghencea úti stadionban a 98. percben mentettek pontot a nápolyiak, s most is a ráadás-percekben csikarták ki a győzelmet és vele együtt a továbbjutást.

Edinson Cavani, az olaszok uruguayi csatára a 10. percben még hajszállal trafált fölé, majd a román kapus mentett előle, a 83. percben a kapufát találta el, hogy aztán a 93. percben könyörtelenül kihasználjon egy kapu előtti kavargást. Gyakorlatilag ennyivel volt jobb a Serie A második helyezette, hiszen ígéretéhez híven Marius Lăcătuș nem választott túlzottan defenzív taktikát. A piros-kékek előtt több gólléhetőség is adódott, de ennyi. Az utolsó 20 perc már csak fullasztó hazai nyomásról szólt, amely jelezte: csak idő kérdése, hogy a derék Tătărușanunak a hálójába kelljen nyúlnia.

Marius Lăcătuș vezetőedző Tătărușanu – Bonfim, Martinovici, Geraldo Alves, Latovlevici – Gardoș – Székely, Ricardo Gomes, Angelov, Surdu – Stancu-összeállításban kezdett, csereként szóhoz jutott még Bicfalvi, Răduț és Matei.

Gigi Becali: Lăcătuș marad

A Steaua tulajdonosa már a meccs után nyilatkozott, de nem a tőle megszokott vehemenciával. Becali elismerően szökött Székely és Surdu odaadásáról, ugyanakkor elmarasztalta Stancut, Ricardót és Angelovot. Edzőjének a piperai csak azt rórta fel, hogy nem cserélte le már a szünetben Székelyt és Angelovot. Ennek ellenére Becali leszögezte, hogy Lăcătuș a bajnoki idény végéig marad, de jövője attól függ, hogy sikerül-e elcsípnie a másik helyet a pontváadászatban.

A K csoport másik mérkőzésén a Liverpoolnak a holland Utrecht elleni 0-0 is elég volt a csoportelsőséghez, míg a Napoli 7 ponttal jutott tovább, a Steaua pedig 6 ponttal esett ki. A kvartett kiegyensúlyozott erőviszonyairól csak annyit: a 12 mérkőzés kétharmada (8) döntetlennel zárult, s csak az angolok tudtak kétszer nyerni, míg a hollandok egyszer sem.

A hatodik forduló slágermérkőzésén a Borussia

Dortmund 2-2-es döntetlent játszott a Sevilla otthonában, így harmadik lett, s nem jutott tovább. A J jelű négyesből a Paris Saint-Germain (1-1 idegenben az ukrán Karpati Lvivvel) és a Sevilla lépett tovább.

A PAOK Szaloniki 1-0-ra nyert Zágrábban a horvát Dinamo ellen, és így a legjobb 32 közé jutott a D csoportból. A Villarreal végzett az élen miután 2-1-re nyert a belga FC Bruges ellen.

Az E és F csoportban már az előző körben eldőlt a két továbbjutó hely sorsa, előbbiben az élvonalas ukrán Dinamo Kijev gól nélküli döntetlent játszott a vendég moldovai Sheriff Tiraszpolal, a másodikként továbbjutó fehérorosz BATE Boriszov pedig 3-0-ra kikapott a holland AZ Alkmaar vendégeként. Az F jelű négyesben a két továbblépő, az orosz CSZKA Moszkva és a cseh Sparta Prága összecsapása 1-1-gyel fejeződött be, míg a csoport harmadik helyén végzett Palermo 1-0-ra nyert a svájci Lausanne pályáján.

A L jelű négyesben már korábban eldőlt, hogy az FC Porto (16 pont) és a Besiktas (13) a két továbbjutó. Az utolsó eredmények: Besiktas–Rapid Bécs 2-0 és FC Porto–CSZKA Szófia 3-1. ◀

A Steaua játékosai (sárga mez) az utolsó percben lőtt góllal kaptak ki Nápolyban

Nyon: BL-tavasza sorsolnak

Labdarúgás

T. J. L.

▶ Az Európai Labdarúgó-szövetség (UEFA) ma tartja Nyonban a Bajnokok Ligája nyolcaddöntőjének sorsolását. A német Bayern München, az angol Chelsea, a spanyol Real Madrid, az angol Tottenham Hotspur, a német Schalke 04 Gelsenkirchen, az angol Manchester United, a spanyol FC Barcelona és az ukrán Sahtar Donyeck csoportelsőségeként, a francia Olympique Marseille, az olasz Internazionale, a francia Olympique Lyon, a spanyol Valencia, a dán FC København, az olasz AS Róma és az angol Arsenal pedig csoportmásodikként jutott a legjobb 16 közé.

A mai sorsoláson a csoportelsőségek párosítását össze, két azonos nemzetiségű csapat azonban egyelőre még nem találkozhat egymással.

A D csoportot megnyert FC Barcelona ellenfele például az Internazionale, az

Olympique Lyon, az AS Róma, az Olympique Marseille, az AC Milan és az Arsenal közül kerülhet ki, örök riválisát, a Real Madridé pedig az Internazionale, az Olympique Lyon, az FC København, az AS Róma, az Olympique Marseille és az Arsenal közül. Angol–olasz párharc akár három is létrejöhet, spanyol–francia pedig legtöbb kettő.

A nyolcaddöntős párharcok első mérkőzéseire 2011. február 15/16-án, vagy 22/23-án, a visszavágókra pedig március 8/9-én vagy 15/16-án kerül majd sor.

Ismertek a csoportkör végső statisztikát. Eszerint a nyolc kvartettben 276 gól született, a legtöbb, 58, a 76. és 90. perc között esett, a legkevesebb pedig, 3, az első félidő ráadásában. Az első félidőben összesen 117-szer, a másodikban pedig 159-szer zördültek a hálók.

A legjobb góllövők a csapatok meghatározó egyéniségei közül kerültek ki, Samuel Eto'o (Internazionale) hét, Lionel Messi (FC Barcelona) és Mario

Gomez (Bayern München) hat-hat, Roberto Soldado (Valencia) és Nicolas Anelka (Chelsea) pedig ötöt alkalommal volt eredményes. A román bajnok Kolozsvári CFR 1907 6-12-es gólaránnyal, utolsóként zárt az E csoportban, Lacina Traoré és Ionuț Rada 2-2 alkalommal volt eredményes, Cadú és Juan Culio pedig egy-egy alkalommal. Négy gólpással utóbbi az előkelő második helyen áll ebben a kategóriában, holtversenyben Aaron Lennonnal (Tottenham), s Carlos Martins (Benfica, 5) nyomában. Cristiano Ronaldo (Real Madrid) 15-ször lőtt kapura és 16-szor mellé, Messi 13+10-zel, Eto'o pedig 12+4-gyel áll ebben a kategóriában. Traoré és a skót Kenny Millert (Glasgow Rangers) egyformán 13 alkalommal állították meg lesen, Marc Janko (Twente Enschede) 23 szabálytalanságot követett el, Steven Naismith (Rangers) ellen pedig 24-szer szabálytalankodtak, de Culiót is 19-szer rúgták fel hat csoportmeccse során. ◀

Éremre pályázó románok

Kézilabda

Turós-Jakab László

▶ A magyar női kézilabdaválogatott 24-19-re kikapott a svéd csapatától, és ezzel a nyolc közé sem került a dán–norvég közös rendezésű Európa-bajnokságon. A szerda esti, lillehammeri mérkőzésen 8-3-ra vezettek Mátéfi Eszter tanítványai, ellenfeleik azonban a 38. percben utolérték őket (15-15), a hátrában pedig már esélyt sem hagytak nekik. A második félidő kritikus időszakában 12 percig nem született magyar gól, ezalatt 16-18-ról 21-18-ra fordítottak a skandinávok, akik megérdemelt győzelmet arattak, és nem kis meglepetésre, megnyerték középdöntőcsoportjukat. Torstenson 8, Johansson pedig 6 gólig jutott, míg a vesztesektől Szucsánszki (8), Bulath (3), Szabó (2), Vértén (2), Kovacsics (2), Szamoránsky és Kovacsics volt eredményes. A magyarok számára ezzel véget ért az Eb, és a másik középdöntős csoport eredményétől függően 9. vagy 10. helyen zárnak.

A nap első találkozóján vb-ezüstérmes franciák 31-19-re legyőzték az ukrán csapatot, s sikerükkel a harmadik helyen zártak a szextettben. Tudván, hogy már nem vehetnek a második helynél előrébb, a norvégok a Hakons Hall közönségének játszottak a hollandok ellenében. Kiütéses „Vikingsiker” lett a vége, 35-13, a kontinensviadal eddigi legnagyobb különbsége.

Tegnap az első középdöntős csoportban is legördült a függöny. A románok a második hely biztos tudatában léptek pályára az oroszokkal szemben és tartalékos kerettel 36-20 arányú vereséget szenvedtek az orosz válogatottól. Akéső esti mérkőzéseknek – Spanyolország–Horvátország és Dánia–Montenegró – már nem volt különösebb tétje, hiszen tudható volt, hogy a dánok nyelik a csoportot a románok előtt. Ma pihennek a csapatok, holnap pedig három mérkőzést rendeznek Herningben: egy helyosztót és a két elődöntőt, azaz a román–svéd, illetve dán–norvég meccset. ◀

Hideg-meleg a palánkok alatt

Kosárlabda

T. J. L.

▶ Ötödik mérkőzését is elvesztette az Európa-kupa-sorozatban a SCM CSS Craiova női kosárlabdacsapata. Az oltyán gárda feladta pályaválasztói jogát és Byronban 86-49-re kapott ki a Sony Athinaikosztól. Miután a visszavágóra is görög földön kerül sor, ma délután, több mint valószínű, hogy Liviu Manea együttese elbúcsúzik a további küzdelmektől. A magyar csapatok a legrosszabb kontinentális sorozatban, az Euroligában voltak érdekeltek. Az MKB-Euroleasing Sopron nagy csatában kapott ki szerdán este a Rátgéber László vezette, százszázalékos török Fenerbahcétól: 81-92. Az isztambuli gárda a világ jelenlegi legjobb kosarasának tartott, olimpiai és világbajnok, WNBA- és Euroliga-győztes, amerikai Diana Taurasi nélkül is nyerni tudott, miután ellenfele csak a második negyedben remekelt, 27-13. A legjobb dobók külön párbajában a soproni McCoughtry 39-37-re nyert a „török” Taylor ellen. A 4/4-es mutatónál tartó soproniak január 12-én a szintén bombaerős orosz Jekatyerin-burgot fogadják. A Magyar csapatot csak a továbbra is veretlen Fenerbahce (16 pont) és a Jekatyerinburg (15) előzi meg a B csoport táblázatán. Ugyanazon 8. forduló keretében a magyar bajnok Pécs 2010 bravúros teljesítménnyel idegenben nyert a francia Mondeville ellen: 66-62. A győzelem sorsa a második negyedben dőlt el. ◀

▶ Röviden

Zárfordulók kosárlabdában

A 15. forduló mérkőzéseivel zárul az idény férfikosárlabdában. Tegnap Brassó–Marosvásárhely (63-100) és Poli Iași–Csíkszereda (95-79) mérkőzéseket rendeztek, ma Pitești–Szeben-találkozóra kerül sor, szombaton pedig az alábbi menetrend szerint játszanak: Steaua Turabo–Kolozsvári U-Mobitelco BT (18 óra, TVR 3), Medgyesi Gaz Metan–CSU Asoft Ploiești, Temesvár–Energia Rovinari, Otopeni–Nagyvárad, Buk. CS Municipal–SCM Craiova.

MOL liga

A hétvégén a magyar-román jégkorongbajnokságban a legjobb nyolc között HSC Csíkszereda–Újpesti TE, Dab.Docler Dunaujváros–Sapa Fehérvár AV19, Vasas–Ferencváros és Miskolci Jegesmedvék–Brassói Fenestela 68 találkozókat rendeznek, amelyek az egyik fél harmadik győzelméig tartanak.

Valóságra nyitott szemmel

Muhi Sándor képzőművész, szakíró szerint jobban kell figyelniünk az általunk vagy nekünk állított példaképekre

Grafikus, rajztanár, képzőművészeti szakíró, városvédő és mindezekkel együtt Szatmárnémeti lelkiismerete egy személyben az interjúalanyunk. Kevés olyan ember él a Szamos-parti városban, aki annyira magáénak érzi ezt a települést, annak építészeti és művészeti örökségét, s annyira törekszik, hogy ezt megóvják az utókornak, mint ő. Mindezt nemcsak a Szamos folyóiratban e témakörben rendszeresen közölt, fényképpel vagy grafikával illusztrált cikkei bizonyítják, hanem könyvei is.

Sike Lajos

► **Ha nem zavarja, először talán tisztázzuk a családnévét! Azt hallottuk, hogy azért Muhi, és nem Mohi, hogy ne tévesszék össze a híres kolozsvári festővel, Mohy Sándorral, aki nagybátyja volt!**

– Csakugyan jó, ha tisztázzuk, mert ezt már mások is felvetették. Aztán meglepődtek, hogy nem én, hanem ő módosította a nevét. A mi közös szatmári családfánk Muhi, ugye, a Muhi-palotának is ez a neve, és nem Mohy. Mindenki Muhinak hívja. Ahogy én tudom, ő már ismert festőként változtatott, mert úgy gondolta, a Mohy alkalmasabb név egy művésznek. Valószínű, azért is változtatott, hogy megkülönböztesse magát a többi rajzolótól, művészkedő Muhitól. Akkoriban két, később négy Muhi nevű rajztanár igyekezett fényesíteni a családnévét.

► **Akkor tovább is léphetünk. Legutóbbi könyve, a Szatmári szobrok, emléktáblák jó kis vitát kavart már a bemutatón, amihez természetesen a hiteles illusztrációk is hozzájárultak. Ez azt jelenti, hogy nemcsak lényeges, de a közembert is élénken foglalkoztató dolgokról szól benne!**

– Örülök, hogy így történt, mert a könyv azért készült, hogy az említett témakörben sokakkal megosszam a véleményemet. De nem azért írtam, hogy valakiket bosszantsak vagy dühítsek, inkább azért, hogy gondoljuk át a dolgokat, s lássuk, hogyan lehetne ezt kulturáltabban és hitelesebben csinálni. Mert lehet és kell is. Én nemcsak otthonosan, de némi felelősséggel is sétálok Szatmárnémeti utcáin, hisz a családom több generáció óta itt él. Köztük akadtak olyanok is, akik nagyon sokat tet-

tek ezért a városért. Tehát miattuk sem lehetek közömbös az iránt, ami körülöttnünk történik. Séta közben nézek jobbra-balra, olvasgatom a táblák vagy éppen mostanában állított szobrok feliratait, s egyszer csak arra döbbenek, hogy mind több olyan névvel találkozom, amelyeknek a viselőiről semmit nem tudok, fogalmam nincs, hogy mikor és mit tettek az én szeretett városomért. Ha ez így megy tovább, akkor egyszer csak arra ébredünk, hogy egy olyan városban élünk, ahol nem ismerjük a nekünk állított példaképeket, azokat a személyiségeket, akiket morálisan és cselekedeteinkben is követni kellene. S akkor hirtelen elveszítjük a fonalat, és idegennek érezzük magunkat saját városunkban!

► **A könyvbemutatón konkrétumok is elhangzottak: például a többségi megbeszélések a tanácsban olyan személyneveket, amelyek viselői soha nem jártak Szatmáron. Persze, nem országos jelentőségű személyekről van szó, hanem úgynevezett helyiekről. Sajnálatos, hogy egyes magyar nevek is vitathatók. Szóba jött, hogy valamiképpen szabályozni kellene az ilyesmit, még akkor is, ha mi olykor rossz kompromisszumra kényszerülünk, mint legutóbb, amikor a jeles '48-as honvédtiszt, városparancsnok, a Kossuth-kert létrehozója, Kiss Gedeon szobrának felállítása ellenében bele kellett egyeznünk, hogy a másik oldal egy jeles kommunistának állítson köztéri emléket. A rend, a becsület, az igazi érték tisztelete éppúgy érdeke a románnak, mint a magyarnak!**

– Valóban ideje, hogy legyen egy mérce, az egészét pontosabban szabályozzák, s mindenképpen a kevésbé vitatható értékek mentén. S ez elsősorban az önkormányzat

feladata, mert ott dőlnek el a dolgok. De aligha van akadálya, hogy ennek a miénk legyenek a kezdeményezői. Más dolog az, ha egy közösségnek, akár egyháznak vagy más jellegűnek, nagyon fontos valaki. Akkor a saját területén, székházban, templomkertben vagy máshol állítson neki emléket, de semmiképpen közterületen. S van még egy probléma, amelynek kezelését legalább ennyire fontosnak tartom: vajon mennyiben felelnek meg ezek az emlékek korunk esztétikai elvárásainak és a közizlésnek? Ezen a területen is vannak tennivalók. Nem engedhető meg az, hogy a márványra műanyag táblákat tegyünk, s azért, mert valami gipszből vagy cementből olcsóbban kivitelhető, nem adhatunk teret a giccsnek. Mint ahogy nálunk is van erre példa. Vegyük észre, az ilyesmi is rontja városunk jó hírnevét.

► **Nemcsak hosszabb cikksorozatokban, de több könyvében is foglalkozik a történelmi Szatmárnémeti építészeti értékeivel. Az Építészeti Szatmáron című, gazdagon illusztrált könyvét, már szép kivitele miatt is minden szatmári család polcára tenném. Nem kérdelem, mi motiválta kiadására, az előbbiekből már egyértelműen kiderül! Inkább azt kérdezem: ha a régi Várad a szecesszió, a régebbi Brassó vagy Segesvár a gótika városa, a művészeti szakíró szerint milyen jelző illik Szatmárnémetire?**

– Először hadd válaszoljak a kérdés első felére: annyi pontatlanságot, badarságot és mosolyognivalót írtak már össze Szatmárról, hogy úgy gondoltam, én is írok róla, de lehetőleg szakmai felkészültségem szerint és mindent megfelelően dokumentálva. Mert ennek a városnak olyan vitathatatlan és félremagyarázhatatlan értékei vannak, s

Muhi Sándor személyes fotórából

persze, messze nem is csak az építészetben, amelyekért mindenképpen szeretni kell. Szatmárnémeti történelmi belvárosára az a jelző illik leginkább, hogy eklektikus. Vagyis stílusok egyvelege. De ez az egyveleg is alkothat elegáns és harmonikus városképet, mint Szatmárnémeti esetében. Külön hangsúlyt kaphat azokon az utcákon, ahol olyan épületek állnak, mint például a Csizmadiaszín vagy a Törvényszéki Palota. Am akár a város egyik jelképének is számíthat, minaret-szerű Tűzoltótorony is beillik ebbe a képbe. Ezt egy város-szerető püspök, Meszlényi Gyula építtette. S milyen jó, hogy Szatmárnémetinek több ilyen püspöke is volt. Köztük is a legismertebb Hám János, aki több olyan remek, városkép-meghatározó épülettel gazdagította Szatmárnémetit, mint az újklasszicista székesegyház és Püspöki Palota, a neogótikus Kálvária-templom vagy a Zárda hatalmas, már-már dísztelen épülettömbje. Szatmár alföldi város, távol esik a kőbányáktól, s különösen az elején csak helyi anyagokból, vályogból, fából, paticsból, nádból, zsuppból építkezettek, emiatt nem

maradhattak fenn jelentősebb régi épületek. Am később benne élt az adott kor építészeti áramlataiban, több maradandó érték született, amelyekre érdemes vigyáznunk.

► **Mi a véleménye az utóbbi ötven év szatmári építészetéről, mindenekelőtt az új főtér betonsivatagáról?**

– Olyan idegen rész az alföldi város testében, amely semmiféle hagyományt nem tisztel. Ellenkezőleg, éppen eltakarni igyekszik azokat. Például a templomokat. Tervezőjük, a jászvásári Nicolae Porumbescu műépítész a kor embere, a grandománia képviselője volt. Pedig ismernie kellett Leonardo da Vinci híres mondását: a mérnök attól nem lesz nagyobb, ha nagyobb kört rajzol! Mindazonáltal a főtervező elkövetett egy másik nagy hibát is: nem használta ki a természet kínálta adottságot, és a főtér hátat fordít a Szamosnak, ahelyett, hogy ráépülne, vagyis feléje fordulna. Pedig Porumbescu az „aranykorban” is járhatott Nyugatra, ahol láthatott néhány jó példát ebben a témakörben!

► **Őn inkább a történelmi városrész értékeinek mentésével foglalkozik. Újabb cikksorozata a Szamos folyóiratban a régi építészet ornamentikáját veszi számba. Ebből is könyv lesz?**

– Ezt még nem merném kijelenteni, de a hozzá való anyag, dokumentáció egyre bőségebb. Engem is meglepett, hogy a sok rombolás után is mennyi szép, régi faragott kapu, ablakrács, ablakkeret, vaskapu, oszlopfő, rozetta és más díszítőelem maradt meg, egyik-másik valóságos műretek. A legértékesebbeket lefényképezem, és témás cikkeimben felmutatom a szatmáriaknak. Nem gondoltam volna, hogy ennyire érdeklí az emberek, mert mind több jelzést, javaslatot kapok, hogy ide meg oda is menjek el, ezt meg azt is fényképezem le. Ennek köszönhetően ma is gyakran megélem a felfedezés örömeit, s mind több bizonyítékot kapok arra, hogy Szatmárnémeti már századok óta bekapcsolódott a nagy európai művészeti áramlatokba. Mert bekapcsolták a nagy művészetpártoló személyiségek.

Folytatása a 2. oldalon

Muhi Sándor (1945, Szatmárnémeti)

Rajztanár, grafikusművész, képzőművészeti szakíró. Tanulmányait Kolozsváron és Bukarestben végezte. Tucatnyi hazai és külföldi városban volt egyéni kiállítása, több nemzetközi grafikai biennáléra meghívták alkotásaival. Plakátokat, könyvborítókat, kitűzőket tervez, könyveket illusztrál. Számos könyvet írt Szatmárné-

meti és Szatmár megye művészeti életéről, építőművészetéről, egyházi művészetéről. Többek között a Román Képzőművészek Szövetsége, a Barabás Miklós Céh és a Hejcei Nemzetközi Alkotótábor (örökös) tagja. Egyebek mellett az Ezüstgyopár díj, az Apáczai-díj, a Scheffler János-díj kitüntetésre.

Mozivászon

Carlos, az anti-Bond

Farkas István

A napokban a Los Angeles-i Filmkritikusok Szövetsége az idei év legjobb rendezőjének járó elismerését megosztva ítélte oda David Finchernek (a rovatunkban a múlt héten bemutatott *A közösségi háló* direktorának) és Olivier Assayaznak, aki a *Carlos, a Sakál* című filmet vezényelte le. Igen, Ilich Ramirez Sanchezról, azaz Carlosról van szó, a világ egykoron leghíresebb terroristájáról – ha úgy tetszik: Sakálról, bár ő nem örült annak, hogy Frederick Forsyth bérgyilkosával asszociálják. Arról a különös alakról, aki tulajdonképpen csak a média kreációja, egy emblemikus figura, akiben megtestesülhettek az „anti-James Bond”-eszmék.

Steven Soderbergh kommunisztább ideológiájú *Che Guevarája* szintén Cannesban debütált, az összehasonlítás azonban a *Carlos*... javá-

ra billenti a mérleget. Assayas filmje eléggé Hollywood-ellenesre sikeredett, már csak azért is, mert nem él vissza a fegyverek, az autós jelenetek és a Carlos-mitoszba jól illeszkedő, szexuális témájú jelenetekkel. Nem könnyen emészthető mű (még kevésbé az eredeti, ötórás verzió), ám az ügyesen adagolt könnyedebb, mondánabb jelenetekkel sikerült úgy fellazítani ezt a nyomasztó hangulatú filmet, hogy nem vált közhelygyűjteménnyé, ugyanakkor eléggé közérthetően árnyalja a hetvenes évek legkeresettebb terroristájának életpályáját.

A fikciót és a valóságelemeket jól egybeszövő forgatókönyv öntudatos embernek festi le Carlos, aki nem szolgálja az általa követett elveknél, hanem azok aktív megvalósítója. Sőt: a film megengedi azt is, hogy Carlosban egy, a mi világfelfogásunkkal összeegyeztet-

Carlos című filmjében Olivier Assayas jó érzékkel rajzolja meg az egyik legkeresettebb terrorista portréját

hetetlen módszereket használó, de valódi szabadságharcost lássunk. Nem emeli őt piedesztálra, de a találó dialógusok, Edgar Ramirez természetes viselkedése, játéka, lehetővé teszik, hogy megismerjük a tömeggyilkos

merénylőnek azokat a motívációit is, amelyek az ő marxizmussal elegyített keleti kultúrájában elfogadhatóak, sőt, esetenként dicséretesek is. Ugyanakkor megtudjuk, hogy Carlos már-már kapitalista módon bánt a pénzzel,

és nem mindennapi képességeiért mind Iraktól, mint Palesztinától, mind Szíriától hatalmas mértékű anyagi ellenszolgáltatásokat kért, ám ezt még a nyugati sajtó sem forgatta ki kellőképpen, hanem inkább meghagyták kö-

rülte azt a mitikus homályt, ami mindig segített a példány-, illetve a nézőszám növelésében. Olivier Assayas filmje tehát tulajdonképpen kritikája is a '70-'80-as évek médiájának, amely átgondolatlan hírverésével sokszor megnehezítette a Carlos utáni nyomozást. A francia rendező azonban, cinikusan viszonyulva a korabeli média-hisztóriához, megmutatja a terrorista pszichotikus oldalát is, utalásokban vagy akár direkt módon rávilágítva kegyetlenségének személyiségében rejlő okaira.

Esztétikai szempontból talán felróhatjuk a filmnek, hogy a kísérőzene helyenként valósággal kilóg belőle, de ezt nagyon jól ellensúlyozza a remek vágás. A Carlos-kultusz számtalan regény- és filmfeldolgozást élt meg, azonban az Assayas alkotásnak van a legtöbb esélye arra, hogy a nagyközönségben valóságos képet alakítson ki a Sakálról.

Láng Orsolya

Új műfaj születik

A *Nők Lapjában* olvashatunk nemrég, hogy mi, magyarok, verhetetlenek vagyunk operettben. Kacsóh Pongrác, Kálmán Imre, Lehár Ferenc melódiáinak hallatára még ma is könnycseppet morzsol el szeme szögletében az érző szívű nagyérdemű. Valère Novarina francia író-rendező ez vonzhatta a debreceni Csokonai Színházba, hogy ott saját maga rendezze meg *Képzeltbeli operett* című darabját, amelyet a kolozsvári Interferenciák színházi fesztivál közönsége is láthatott december elején.

Adott volt az operettforma, a terápiaként (a kollektív traumák feldolgozására) létrejött műfaj, a totális színház. Novarina ebből kiindulva írta meg a *Képzeltbeli operett* szövegét. A mesterkétség itt a közvetítés felváltást jelképezi, mindennek illusztratív jellege van tehát (semmi nem „maga a”): mű-karakterek, mű-díszlet, mű-beszéd, mű-dal, mű-értékek, mű-élmények. Ha a műviségnek ezt a totalitárius uralmát természetesként fogadjuk el, minden a helyére kerül, és igazi mű-élvezetben lehet részünk.

Stílusában a zenés-táncos vígjáték és a monodráma, a népszínmű és a csehovi dráma ötvözetének paródiája a darab. Az eredmény egy intellektuális egyveleg, szórakoztató stílusmúzeum. Egyszerre destruktív és konstruktív nyelvét hallgatva eszünkbe idéződik Parti Nagy Lajos *Ibusár* című „huszerettje”, olykor pedig

a Krétakör Színház vagy a L'art pour l'art társulat darabjai. A gyakran számokkal, geometrikus ábrákkal behelyettesített szavak vagy akár a díszlet elemei (például: számsorok duettje) pedig visszautalnak Max Frisch *Don Juanjára*.

A dráma szövege egy „új nyelvújítás” szellemében íródott. A stilsztika eszközeit szinte maradéktalanul felhasználja, párbeszédbe lépő monológjait szürrealista képzettársítások és dadaista formabontás jellemzi. A nem hagyományos úton történő megközelítés sokszor mintha a megszokottnál közelebb vinne a lényeghez, a mondanivaló tárgyához. Kifejezőbb, mint elköpottatott frázisaink (például: „jöjjön magán kívülre”, gyözködi a nagyasszonyt a Tuzenbachot idéző alak; a válasz ez: „én szakadékosítom az embert”). A játékos és virtuóz fordítás hungarikumok közbekezelésével

teszi otthonossá a magyar fülek számára a szöveget. És hogy az előadás egészen testre szabott legyen, a fordító, Rideg Zsófia a fordítás alatt a szereposztást is szem előtt tartotta.

Az önreflexív mű ismérve, hogy időközönként észrevételezi saját helyzetét, viszonyát és viszonyulását a nézőkhöz. Az operett műfajától ez a magatartás teljesen idegen. Novarina itt fogja meg és kezdi ki a műfajt, létrehozva egy anti operettet a legjellemzőbb tulajdonságok túlhajtásával. Az alkotóelemeket önmaguk kijátékosítására és felszámolására szítja fel. Hallhatjuk a szokásosan szelvelgő áriát, a szerelmes duettet, a diadalmos kórust, láthatjuk a szívélyes nagyasszonyt és a modoros komornyikot, a katonaruhás széplelket, a cserfes cselédlnyit és a szókimondó szolgát, részesei lehetünk könnyes boldogságuknak és hahotázó keser-

vüknek. Az okos arccal előadott ostobaságok, az elordított közhelyek, és az érthetlenségig dekonstruált életbölcsesek rávilágítanak arra, hogy komolyan venni csak a tréfát lehet, és felül kell vizsgálni a csomagolást. A darab a kiszólás hagyományának is aláás, amikor az akklimatizálódott nézőt átveti a szabad függő beszéddel (zavarba hozza például a regényből idézett „vége” felkiáltásra fellelegzőket az előadás folytatása).

A visszatérő holt ezt üzeni az élőknek az előadás végén: „a szeretet látó”. Mihez kezdünk e titokzatos bölcsessel? Van-e közhely a közhely után, vagy ott már csak igazság van?

A mai néző katarzisa a teljesítmény és a mennyiség elkápráztató erejében van: az előadás utolsó pillére Mészáros Tibor bravúrja, a Lucky szájhabosító filozofálására is emlékeztető monológ. A tíz perces át tartó beszédanyag logikátlanul egymás mellé helyezett mondataiból mégis összeáll egy történet. Az idő hozza létre, a folyamat. Ez a lélegzetelállító kísérlet már önmagában is megállna a helyét, de így, hogy korábban hasonló élményben volt részünk, amikor a komornyik sűrített táncgyvelegét láttuk, biztosak lehetünk abban, hogy Novarina egyetért Hermann Broch megállapításával: az operett a „kizárólag dekoratív szórakoztatás lapos cinizmusa”. Felvirágoztatandó terület.

Valóságra nyitott...

Folytatás az 1. oldalról

► Ismereteink szerint az egyházművészetben ez még hangsúlyozottabban kimutatható. Igaz is, cikkekben, könyvekben egyaránt sokat foglalkozott az egyházművészet. Innen hogyan látszik nevezett áramlatok jelenléte?

– Ezt az előbb említett egyházi épületek messziről elárulják, de legalább ennyire igaz a templombelsőkre is. Mint ismeretes, a szatmári római katolikus egyházmegye az egriről vált le, jó kétszáz éve, s már az elosztásnál jelentős művészeti értékek kerültek hozzánk. Például bécsi, velencei, tirol, müncheni mesterek festményei és más alkotásai. Ezek jelentős része a püspökség egyházművészeti képtárában, mások a püspöki palota folyosóin, templomokban láthatók. Egy búkkaljai kis faluban, Sándrán van egy olyan nagyméretű, barokk kori, remek bécsi oltárkép, amelyet több nagyváros templomában szívesen látnának. Alkalmassint a Károlyiak révén kerülhetett oda. Az ilyen és a hozzá hasonló mecénásoknak köszönhető, hogy a szatmári egyházmegye templomaiban található Barabás Miklós-, Than Mór-, Pesky József- vagy éppen Zichy Mihály-alkotásokat. A rónaszéki templom oltárképét Hollósy Simon, a nagybányai festőiskola alapítója festette. Ezek az alkotások, ha mások is tudnak róluk, az adott település számára külön vonzerőt jelenthetnek.

► Akár tanulni lehetne az ortodoxoktól, akik az ilyen vallási értékeket mind jobban bevonják az egyházi tu-

rismusba. Közele példaként a szaploncai „vidám temetőt” és a máramarosi fatemplomokat említhetnénk, amelyeknél nyaranta csak úgy nyüzsögnek a külföldi turisták. De beszélgetésünk végéhez értünk, és még nem volt szó a pedagógus Muhi Sándorról. Van itt az asztalán egy módszertani könyv, érdekes rajzokkal illusztrálva. Ez is Muhi-alkotás!

– Már jó évtizede tanítok a Babeş-Bolyai Tudományegyetem szatmári magyar pedagógusképző tagozatán, és némi tapasztalat után úgy gondoltam, a rajzhoz külön készítek egy módszertani könyvet, ami egy kicsit meg is szeretheti a diákokkal ezt a tantárgyat. Mert az a cél, hogy lehetőleg szeressék is, amit tanulnak, s akkor könnyebben befogadják. Sok jó és értelmes diák van, megérdemlik, hogy törődjünk velük. Igyekszem arra is külön rávezetni őket, hogy inkább felkeljenek a szűkebb életterület értékeit. Mert az önbecsülés, a jó értelemben vett lokálpatriotizmus, s vele a nagyobb, ha úgy tetszik, nemzeti közösségünk értékeinek tisztelése valahol itt kezdődik. Így arra kérem őket, hogy sablonos iratsomók gyűjtése helyett inkább mérjék fel, írják és fényképezzék le a falu és szűkebb életterület értékeit. A templomtól és az iskolától kezdve a régi csűríg, istállóig, présházig, érdekes kapuig vagy fejfáig. Már eddig annyi anyag jött be, hogy alig győzőm átnézni, csak fotóból több ezer. Ahogy látom, néhány diákom máris falumonográfiát akar írni, aminek nem csak én örülhetek!

Látszatok játéka: Valère Novarina darabja egyszerre épít az operettre és írja át annak műfaját

Alárendelt társadalom

A Professor nyolcvan éve

R. Hahn Veronika

NÉPSZABADSÁG

December 11-én ünnepli születésnapját Berend T. Iván akadémikus, az MTA korábbi elnöke, aki 1990 óta a UCLA, a Kaliforniai Egyetem Los Angeles professzora. A beszélgetés a munkájában és életében lett örömeivel és keserű tapasztalataival egyaránt foglalkozik.

► **Professzor úr, először is hadd gratuláljak és kezdjem egy szokványos kérdéssel. Hogyan érzi magát kerek születésnapján? Boldog?** – Szakmai és magánéletem mindig összeolvadt. Munkám mellett magánéletem is nyugalmas boldogságban telik. Feleségem, Kati a legideálisabb társ, leányaim egyben legjobb barátaim is és ráadásul megajándékoztak négy nagyszerű unokával. Életemet, a muzsika rajongójaként, a szó átvitt és legszorosabb értelmében is betölti a zene. Jó közösségi érzéssel tölt el, hogy része vagyok egy világtendenciának, az emberiség előregedésének, és még emelni is tudom az átlagos életkort. Mesterem és apai barátom, a 93 éves kiváló történész, Eric Hobsbawm még fiatalnak is tart. Ráadásul, ha kimondva számomra is furcsán magas ez a kor, belül nem érzem, részben talán azért sem, mert ugyanazt csinálom, amit egész felnőtt életemben tettem: tanítok, kutatok, írok. (...)

► Mít tanít?

– XIX. és XX. századi európai gazdaságtörténetet, az Európai Unió történetét és politikai gazdaságtanát, valamint Közép- és Kelet-Európa XIX. és XX. századi történetét. Változatlanul szeretek tanítani és már az Egyesült Államokban is ezrével mérhető a volt diákjaim száma. Nem egy közülük már egyetemi tanárségéd.

► **1955 óta 28 könyvet publikált, ebből tizet elválaszthatatlan barátjával, Ránki Györggyel közösen írt. Hogyan látja ma, mennyire vállalhatóak a 60–70-es években írott munkáik, mennyire volt megérdemelt a 30 évesen kapott Kossuth-díj?**

– A Kossuth-díj indoklásában azt emelték ki, hogy három könyvben elsőként kezdtük meg levéltári munkára alapozva a XX. századi magyar gazdaság történetének kutatását. Korai munkáinkat ma is vállalni tudom. A marxista gazdasági szemlélet a nyugati gazdaságtörténet-íráshoz is nagy hatással volt. A keleti vulgármarxista leegyszerűsítéseket mi igen hamar levetkőztük, ami mind az osztrák–magyar gazdasági kapcsolatok értékelésében, mind pedig az elmaradottabb európai perifériák lema-

radási okainak vizsgálatában világosan megmutatkozott. Már az 1970-es években, a hidegháború közepén, amerikai és angol kiadók könyvet rendeltek tőlünk, olasz és japán kiadók lefordították és kiadták munkáinkat. A brit nagykövet mondta el nekem a 70-es évek vége felé, hogy magyarországi posztjára készülve elolvasta az 1974-ben Angliában megjelent magyar gazdaságtörténetünket, és nem tudta eldönteni, hogy Nyugaton élő magyar emigránsok, vagy otthon működő történészek írták-e.

► Mi az elmúlt amerikai két évtized munkásságának mérlege?

– Ez életem legproduktívabb korszaka volt. Nyolc könyvet publikáltam, közöttük egy tetralógiát Közép- és Kelet-Európa XIX. és XX. századi komplex – gazdaság- és társadalom-, és ezzel összefüggő kulturális – történelméről, ennek negyedik kötete 2009-ben jelent meg Cambridgeben a térség 1973 utáni átalakulásáról napjainkig terjedően. Írtam egy XX. századi európai gazdaságtörténetet, a század öt gazdasági rendszeréről, amit nyolc nyelvre is lefordítottak. Most egy 680 oldalas kéziratot küldtem el a kiadónak Európa XIX. századi gazdaságtörténetéről. E témát országegységek nélkül, tematikus összeurópai tárgyalásban dolgoztam fel. Állást foglaltam az elmúlt húsz év legfőbb szakmai vitakérdéseiben is. Végül hadd említsem meg, hogy 2010 tavaszán megjelent egy könyvem *Europe Since 1980* címmel a jelenkori Európa társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális átalakulásáról.

► Vizsgálta ebben a jobbsótszelsőjobbaldali, raszszista irányzatok meglepő megerősödését is?

– Természetesen. Ami a szélsőjobbaldali tendenciákat illeti, hadd kezdjem egy személyes megjegyzéssel: számomra ez a jelenség nem meglepő, hiszen nyolcvan év alatt megéltem néhányszor a megerősödésüket. 1944. december elején például tizen-negy évesen a veszprémi és komáromi börtönökbe zárva, s a komáromi nyilasház pincéjében ököllel az arcomba vágva igyekeztek meggyőzni, hogy nem tartozom az országhoz. Akkor ezt nem hittem el.

► Az is fájdalmas lehetett, ami 1989 után történt önnel, hogy 60 évesen, bírósági meghurcolással lényegében kiűzték az országból.

– Ez így igaz. Ekkor más módon adták tudtomra, hogy nem tartanak idetartózonak. Ez felelevenítette 1944-es élményeim, s elfogadtam a Kaliforniai Egyetem meghívását. Fájdalmas volt, mert talán joggal érezhettem úgy, hogy tettem valamit az országért, segítettem

egy átalakulási folyamatot, s az ország tudományosságának elismertetését a világgal. A British Academy és öt európai tudományos akadémia fejezte ki elismerését azzal, hogy tagjává választott, amikor még itthon éltem. Hogy a szélsőjobb továbbra is létezik, nem lepott meg, de az igen, hogy milyen erővel tört fel újra. Egyes országok aktívan dolgoztak azon, hogy háttérbe szorítsák ezeket a tendenciákat. Nálunk ez nem történt meg. Itt jegyzem meg, milyen különleges érdeklődéssel és élvezettel olvastam Spiró György legújabb kiváló regényét, a *Tavaszi tárlatot*, amely nagy művészi erővel mutatja be, ahogy történelmünk ismételen feléklendezi ugyanazt a mocskot.

► Mit mondott a jobbaldali fordulatról 2010-ben megjelent könyvében?

– Az európai politikai váltás visszavezethető az 1970-es évekre, amikor is a mély gazdasági válság véget vetett a háború utáni negyedszáz-

zökkenőkkel terhelt átalakulás, aminek voltak nyertesei, de még több vesztese, itt még mélyebb társadalmi válsághoz vezetett. Ezt követte az átalakulás kibontakozó sikerét megszakító 2008–2010-es újabb válság. Mindennek az eredménye az volt, hogy térségünkben, ahol a nemzeti identitásnak úgyszólván organikus része valami ellenség elleni mozgósítás, régi reflexek léptek működésbe, nacionalizmusok, amit a globalizált világgazdaság negatív hatásai újraélesztettek. Ellen-ségre volt szükség a bajok okainak kereséséhez, s a nagybankok, a multinacionális vállalatok, esetenként a szomszédos országok könnyű céltáblát jelentettek. Nagy rétegek fordultak ismét a kisebbségek ellen, feléledt az antiszemitizmus, felerősödött a romaellenesség. Mint oly jól ismerjük a történelemből, minden „másság” kitaszító indulatokat szült. Ezen a hullámon lovagolva nyertek teret a populista és raszszista politikai irányzatok és pártok.

rendelte a társadalmat. A neoliberalis ideológia ugyanakkor társult a neokonzervativizmus térnyerésével, s két-száz év után először, a felvilágosodás eszméi elleni támadással. A posztmodern és dekonstrukciós ideológiák tagadták az igazság megismerhetőségét és a társadalom képességét, hogy a felismerés alapján cselekedjen a jobbítás érdekében. Ezek az ideológiák Nyugaton jelentek meg, de hamar átterjedtek Keletre is, hogy azután 1989 után valóban összeurópai folyamatokról beszélhesünk. A Keletet még a jellegzetes neofita túlbuzgalom is jellemzi.

► Történelmi és tanári munkája láthatóan kitölti az idejét. Itthon azonban fontos szerepet játszott a közéletben és tudomány-szervezésben. Ez nem hiányzik?

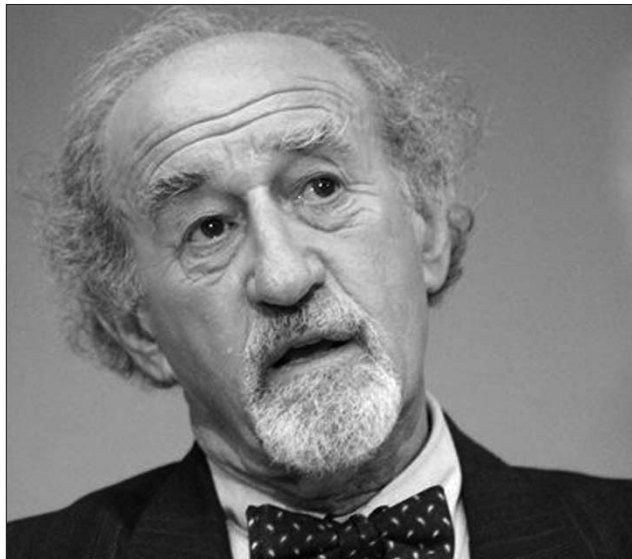
– Nem. Ezeket az ambícióimat maradéktalanul kiéltem. Egyetemi munkám azonban – amerikai értelemben – közéleti munkával társult, hiszen itt töltöttem húsz évből tizen-hét európai témákat felölöló egyetemi funkciókat is elláttam, igazgatója voltam az Európai Tanulmányok Központjának, irányítottam az egyetem európai témákat felölöló oktatási munkáját és három évig tagja voltam a személyi döntéseket hozó összegyete-mi bizottságnak. Most már ezeket nem csinálom tovább.

Alkotmányos ellenforradalom

Kerek-Bárczy Szabolcs

NÉPSZABADSÁG

A kormánypárt alkotmánykonceptiója drámai visszalépést jelent az országmai közjogi berendezkedéséhez képest. Ezt a visszalépést jelentősen többek között két, egymással szorosan összefüggő elképzelés: a tervezetben komoly lehetőségként felmerülő második kamara és az alaptörvény szelleméből következő sarkalatos törvényben a határon túli magyar állampolgároknak biztosítandó szavazati jog. A köztársaság szellemiségétől, a különféle demokratikus nézetek nemes versenyeré épülő politikai rendszertől elválaszthatatlan a törvényhozás képviselői jellege, vagyis az, hogy a választók szavazatukkal képviselőket bíznak meg az ország ügyeinek intézésével. Ezzel szerződés jön létre a választók és a képviselők között, amelyben az utóbbiak elismerik kötelezettségeiket és felelősségüket választók irányába. A kinevezettekkel feltöltött második kamara a köztársaság hatalomgyakorlásának ezt az alapelvét sértene. A második kamara arisztokratikus, exkluzív testület volna, amely nem gazdagítaná a fékek és ellen-súlyok jellegét – éppen ellen-kezőleg. Aki a politikával a

Berend T. Iván – eszmék és célok tisztasága

dos egyedülálló európai prosperitásnak. Stagnálás, súlyos infláció és munkanélküliség borzolta fel a társadalmi egyensúlyt, és a demográfiai tendenciákat is átalakította. A népesség csökkenni és öregedni kezdett. A vendégmunkások milliói áramlottak Európába. A bevándorlók, más kultúrák képviselői, nem kis részben muszlimok, lassanként Európa népességének tíz százalékát is elérték. Ez esetenként vad idegenellenes indulatokat szült, ami új politikai mozgalmaknak nyitott teret, miközben a korábbi ideológiai bázisú tömegpártok talajt veszítettek.

► Ez természetesen a kontinens nyugati felére volt jellemző. Mi volt a helyzet a mi régióinkban?

– Az említett nagy válság világméretű volt és a szovjet blokkot súlyosabban érintette, mint a Nyugatot. Aláásta ugyanis az addigi vívmányokat, a gyors növekedést, javuló életszínvonalat, teljes foglalkoztatást és a jóléti intézményeket. A rezsim ebből nem talált kiutat és megbukott. A megindult, súlyos

törvényhozás tagjaként foglalkozik, legyen választott képviselő egyenlő felelősséggel és jogokkal. Természetesen választott felsőház is létezik, de ennek nincs hagyomány hazánkban. A második kamarában helyet foglalóknak is lenne felelősségük, de nem a választópolgárok, hanem a kinevező felé. A mai politikai helyzetben csak pártpolitikai alapon állhatna föl ez a testület. Így viszont éppen arra nem lenne alkalmas, amire állítólag létre akarják hozni: a nemzet egységének megjelenítésére. A kinevezett felsőház tagjainak szellemi függetlensége, közéleti tekintélye súlyosan sérülne, mivel mandátumuk eredete a kegyenc státusába helyezné őket. A felsőház tagjai óhatatlanul a politikai adok-kapok részeseivé válnának, s ha ebből kivonnák magukat, állandó konfliktushelyzetbe kerülnének, s ez is csökkentené az irántuk megnyilvánuló bizalmat, köztisztviselőket. (...) Magyarország nem nagy és nem is föderális berendezkedésű ország, ezért semmi sem indokolja egy második kamara fenntartását. Huszadik századi történelmi tapasztalataink is ezen intézmény ellen szólnak, mivel semmi jót nem hoztak azok az antidemokratikus, korporatív törekvések, amelyek a felsőházakban testet öltöttek. A köztársaság demokratikus alapkövetelményét, a jogok és kötelességek egyensúlyát borítaná föl a külföldön élő magyar állampolgárok szavazati joggal való felruházása is. Míg az állampolgárság egy nemzeti, kulturális-nyelvi közösséghez való tartozás szimbóluma, addig a választójog olyan, a mindennapi életben is következményekkel járó jog, amelyhez szorosan kapcsolódnak kötelességek is. Szavazni annyit tesz, mint meghatározni hétköznapi életünket. (...) Vagyis a szavazati joghoz anyagi következmények is társulnak. Indokolatlan és igazságtalan lenne, ha az ország területén kívül élők is részt vehetnének azokban a döntésekben, amelyek következményei közvetlenül nem érintik őket. Fontos, hogy a kormánytöbbség alkotmányozási folyamatában minél többen hallassák a hangjukat, s nem csak alkotmányjogászok. Az alaptörvény ugyanis minden egyes polgár életét közvetlenül befolyásolja a jelenben is és nemzedékekre előre a jövőben is. Ha a békés rendszerváltó forradalom egyik legfontosabb eredményének tartjuk a köztársasági állampolgárok bevezetését és az ezzel együtt járó alkotmányos jogok és kötelességek egyensúlyának megteremtését, akkor az ezzel ellentétes kormányzati szándékokat bizvást nevezhetjük ellenforradalmi törekvéseknek.

A szerző köizró, az MDF volt szóvivője

Közös álmom: gyorsan el innen!

Egy új koalíció születésének kulisszáiból

Forin Negruțiu

Markó Béla leköszönése az RMDSZ elnöki tisztségéből aggasztja Traian Bănescu-t, és új reményeket ad az ellenzék vezéreinek. Mától el kellene hogy kezdődjenek a PSD és PNL tárgyalásai egy új szövetségért. Nem választási szövetségről, hanem korlátozott időtartamú egyezségről van szó, egyetlen célkitűzéssel: a jövő tavaszi bizalmatlansági indítvány sikeréért. Ebből a szemszögből a szociáldemokraták és a liberálisok közötti bármilyen tárgyalás haszontalanná válna, ha a konstrukcióból hiányzik a legfontosabb elem: az RMDSZ. A magyarok nélkül az ellenzék ismét csak szavakat és energiát pazarol majd, hogy végül megállapítsa, hogy a bizalmatlansági indítvány megint néhány szavazaton bukott meg. A két legutóbbi bizalmatlansági indítvány története azt mutatja a PSD és PNL vezetőinek, hogy Victor Ponta és Crin Antonescu ifjonti lelkesedése nem elegendő, és hogy egy tévés talkshow-val nem tudod megdönteni a kormányt, bármennyit fecsegsz is összevissza. Egyképpen az utolsó év az ellenzék számára bekalkulált veszteség volt: a bizalmatlansági indítványok azért is buktak meg, mert a szocdemek és liberálisok közül sokan nem igazán kívánták átvenni a kormányzást, inkább azzal foglalkoztak, hogy elválasszák, a tévében a fiatal politikusokat, akik a Bănescu-rendszerrel folytatott mindennapos távperlekedésben veszítették el tejfogait. A legvalószínűbb az, hogy 2011-ben a politikum „élőben” zajló kísérleteit visszafogják, és a régimódi tárgyalásokkal helyettesítik. Különösen a PSD-ben nagy az elégedetlenség az utolsó bizalmatlansági indítvánnyal kapcsolatos tárgyalások siralmas eredménye miatt, amikor is a kormánypárti honatyák közül, akikkel meg egyeztek az „árulást” illetően, egy sem állta a szavát. Ponta és Antonescu urak elégedetlensége ezeknek a hamvukba holt áruknak a hitványosságával szemben utóbbi hosszas gúnyolódások tárgya lett a parlament folyosóin. Ennek a tapasztalatnak – amelyből a PSD és a PNL nemhogy megerősödvé került volna ki, de egyenesen nevétségessé vált – bizonyos „tanulása” is van a tavaszi bizalmatlansági indítvány perspektívájából: 1. A Ponta–Antonescu-kettősnek teljesen összeforrottak kell lennie; 2. A tárgyalásokat

nem a tévében kell folytatni; 3. A televízióval rendelkező pártot, a PC-t nem kell ellenességgé tenni. 4. Az RMDSZ nélkül nem sikerülhet. Az összes feltétel közül ez utóbbi a legnehezebben teljesíthető. A politikum tekintete az RMDSZ februári kongresszusára irányul, amely tizenhét év után a Markó Béla utáni időszakba lép. A szövetség új vezetőjétől azt várják, közölje szövetségi politikájával kapcsolatos szándékait. Ezért másképp értékeljük Eckstein-Kovács Péter elnöki tanácsos jelöltségét, vagy Bănescu úr pénteki részvételét az RMDSZ egyik platformjának ülésén. „Valamennyi kormánykoalíció közül, amelyeket kipróbáltam – mondta ez alkalomból az elnök – a PD-L és az RMDSZ alkotta koalíció volt a legéletképesebb.” Nyilvánvaló, hogy ez nem pusztán udvariassági nyilatkozat volt. Folytatja-e Kelemen Hunor, aki a szövetség kormányrúdjának legesélyesebb örököse, a PD-L-vel való sikeres kapcsolat? Esetleg Borbély László győz, és átirányítja a Szövetséget egykori szociáldemokrata elvtársaihoz? Az biztos, hogy az elkövetkező időszakban a PD-L, a PSD és a PNL RMDSZ-hez szóló szerelmei üzenetei meg sokasodnak, a V-alakzat jegyében pedig felélesztik a V. Hrebențiu–V. Attila–V. Blaga vonalon a tárgyalásokat, amiből nagyon nagy valószínűséggel az következik, hogy az RMDSZ jövő ilyenkor is kormányon lesz. Ha szombaton Markó Bélát bosszantotta is a megállapítás, hogy „az RMDSZ bárkivel szövetezik”, pártjának az utóbbi években sikerült erényt kovácsolnia a szeretkezés politikájából. Képmutatás nélkül, az RMDSZ a tárgyalások minden egyes ciklusával arra emlékeztet, amit tudunk, hogy mi is a politika. (Fordította: K. B. A.)

Az ország ismét építőtelep – meneküljön, aki tud

Miruna Munteanu

Nem értem a kommunizmus nosztalgikusait, akik egyre többen vannak, a szociológusok szerint. A jelen tragédiája nem abból származik, hogy az idők túlonult megváltoztak, hanem éppen ellenkezőleg, abból, hogy agasztoán hasonlóan az „Aranykor” utolsó éveire. Akkor, mint most is, a népet arra kényszerítették, hogy érzéstelenítés nélkül szenvedje el a meredek áldozati görbét. Ugyanakkor a hatásokkal, még ha azokat más mechanizmusok révén gerjesztették is. Végül is nem sokat számít, hogy azért éhe-

zel, mert nem lehet kapni élelmiszert, vagy mert nem engedheted meg magadnak, hogy megvásárolj. Függetlenül attól, hogy az állam szünetelteti a fűtést, vagy olyan drágán szolgáltatja, hogy te magad csatlakozol le a hálózatról, a hideget egyformán nehezen lehet kibírni. Akárcsak húsz évvel ezelőtt, az ország vezetői egyre elrugaszkodottabbnak tűnnek a valóságtól. Ahogy mélyül a válság, szónoklataik úgy válnak mind triumfalistábbá. Félteglával verik a mellüket, és nyilvánosan ájuldoznak a rendszer „nagyserű megvalósításai” előtt. A hatalom retorikája, úgy tűnik, egyenesen a proletkult propaganda klasszikus forrásaiból ihletődik. A minap Elena Udrea-t hallottam, amint büszkén jelent ki, hogy „az egész ország egy építőtelep”, és hirtelen az ötvenes évek slágerének híres refrénje jutott eszembe: „Ezüst toronydaruk nevetnek a napba...” Ceaușescu korában a szocialista versenyben elért nagyserű sikerekről, termelési rekordokról és a terv szűdtületes túlteljesítéséről szóltak a jelentések. A mai miniszte-

Markó Béla és Kelemen Hunor – mögöttem az utódom?

rek hasonló fantáziáról tesznek tanúbizonyságot a gazdasági mutatók magyarázásában. Pusztán papíron létező tervekkel dicsekednek, és nagy pompával nem létező autópályákat avatnak. Ugyanolyan korlátozott, inkompetensek és szolgalelkűek, mint a nyolcvanas évekbeli elődeik. Nincs min csodálkozni, hiszen ugyanolyan kritériumok alapján válogatták ki őket. Az előléptetéshez szükséges alapvető tulajdonságok? A vezetővel szembeni engedmesség, a posztatlanság és a gátlástalanság. Az állampárt modelljét sikeresen visszaállították. A közigazgatást ismét teljesen átpolitizálták. De nemcsak azt. Akárcsak az „Aranykorban”, a szakmai vagy társadalmi előmenetel egyre szorosabban függ a hatalom bándájához való tartozástól. Fájdalmasan bizonyítja ezt a vajdahunyadi „sztenogrammak”. Megjegyzendők a PDL-s Cristian Vladu emlékeztetői: „Van még két igazgató a régiók közül (...), a többi mind kinyírtam. A többiek a mieink. Kinyírtam, letaroltam mindent!” Így viszik végbe az állam reformját. Ugyanígy épült az új em-

ber is. A hasonlóságoknak nincs itt vége. A telefonlehallgatások újra természetesen tűnnek számunkra, és kevesen haborodnak fel azon, hogy több szekusunk van, mint 1989-ben. Hamar megjelentek az udvari bárók, bármikor hajlandóan egy zsirosan megfizetett hódotra. De a legszörnyűbb hasonlóság szerintem más: mind kevesebb fiatal képzeli el jövőjét Romániában. Akárcsak két évtizeddel ezelőtt, az egyéni menekülés – messze az országtól – vált az egyetlen kollektív álmommá. (Fordította: K. B. A.)

Vállunkra helyezi jóságos tenyerét

Kovács Zoltán

L. Simon László kormánypárti parlamenti képviselő egyik múlt heti nyilatkozatában reagált néhány lap médiatörvény-tervezettel kapcsolatos tiltakozására. A tiltakozás röviden megfogal-

az nem tisztességes. Ennél rosszabb már csak az volt, amikor két vagy több párttitkár jött szembe a folyosón (valamennyi jóságos), el sem lehetett férni mellettük. Ez volt a Kádár-rendszer lelke. Mindenhol, az élet minden szegletében rendet akart, mégpedig a saját rendjét, és aki nem kért belőle, az előbb-utóbb ellenség lett. Pontosan ez ellen lázadtak, akik lázadtak, és lám, nem telt el húsz év, fölött a szemünk előtt egy generáció, amelyik ugyanazt a színvonalatlan szöveget mondja, ugyanúgy gondolkodik, mint Kádár János és párttitkárjai. Hogy a kép még zagyvább legyen, ezt a kádárista lözungot olyan ember hirdeti, aki szemmel láthatóan egyre nagyobb megszállottsággal hiszi magáról, hogy korunk expreszszív, szigorú és jelentős kulturális gondolkodója, ne legyünk fukarok: egy mini-Hóman Bálinttal van szerencsénk újabban szembekerülni. A gondolatnak van másik megközelítése is, ezt Grecsó kollégám e lap műbírálati részében fejti ki: ebben az egyetlen mondatban a kádárista szellemiség mellett anynyi cinizmus, annyi öngazolás és hát persze annyi butaság rejlik, hogy tanulmányt lehetne róla írni. „Engem vagy bármelyik képviselőtársamat bármelyik főszerkesztő megkeresheti, ahogy néhányan meg is tették ezt – fejezte be a kulturális és sajtóbizottság elnöke. – Meghallgatunk minden javaslatot.” Ahogy régen is: a jó párttitkárnak mindig nyitva volt az ajtaja, és többes szám első személyben beszélt. Nyilván, mert valamennyiönk nevében beszélt. És az ajtó mindenki előtt nyitva volt, meghallgattak ők mindenkit. A végeredmény szempontjából persze ezeknek a véleletek kitérőnek semmi jelentőségük nem volt se akkor, se most, mert miután jól meghallgatták az embereket, mint minden további ügy, mintha nem mondtak volna semmit. Emlékeztetem szerint a múlt rendszer kitérő irodaajtói épp a rendszer zártságát és magába fordultságát jelentették meg. Az ember végigment egy vállalati folyosón, és egy ajtón benézve magányosan töprengő vezetőt látott, meg kávéfőző titkárót ropival.

L. Simon persze nem anynyira lényeges, hogy ennyit írjak róla, de egyrészt fontos bizottság elnöke, másrészt az általa képviselt, végtelenségig leegyszerűsített beszédmód a mostani kormányerő kommunikációs létformája. Látványosan nyitottak valamennyien, reagálnak mindenre, csak aztán ebből nem alakul ki semmiféle közös gondolat. Vita nincsen, kinyilatkoztatások vannak, unalomig ismételt túlhasznált közphelyek. Néhány napja a televízióban Navracsics Tibor arról be-

szélt, hogy a magyar gazdaság stabil, a kormány intézkedései helyesek, ezt a nemzetközi mérvado hitelminősítők is tisztán látják. Még ugyanezen a napon, néhány órával később a Moody's Investors Service megtette sajnálatos bejelentését Magyarországról leminősítéséről, de úgy, hogy az ország pillanatnyilag egyetlen szinttel áll a bővítő kategória fölött. Micsoda pech! Máris megkezdődött az ilyenkor szokásos összevissza beszéd. A miniszterelnök szóvivő, Szijjártó azt mondta: a siker a kormányt és annak gazdaságpolitikáját fogja igazolni, és a rövid távú leminősítések hosszú távon felminősítéské válnak majd. Mit lehet ezzel kezdeni? A gazdasági miniszter úgy nyilatkozott, a hitelminősítő számos dolgot nem vett figyelembe, ezért juttatott ilyen döntésre. Ehhez képest a Financial Times szerint a Moody's bizonyos mértékig csak a többiek után futott, ugyanis van olyan hitelminősítő, amelyiknél Magyarország már a „BBB mínusz” (a Moody's osztályozási módszertanában a most megadott „Baa3”-nak megfelelő) osztályozati szinten volt. Még aznap elterjedt, hogy újabb leminősítés következhet. Más. A Költségvetési Tanáccsal mindaddig nem volt baj, amíg elnöke, Kopits György nem tett kritikus észrevételeket a költségvetéssel kapcsolatban. Azóta olyan törvényt született, amelyik a Költségvetési Tanácsot gyakorlatilag megszüntette. Mi az indok? Az indoklás szerint „olyan költségvetési tanács kell, amelyiknek nem a költségvetése nagy, hanem a hatásköre”. Majd elfogadtak egy olyan törvényt, mely szerint a tanács tényleg költségvetés nélkül dolgozik tovább: a nyolcszázhatvanmillió forintól tízmillióra csökkentették, tagja ezentúl a Magyar Nemzeti Bank elnöke, az Állami Számvevőszék elnöke és a köztársasági elnök által javasolt nagy tekintélyű közgazdász. A Költségvetési Tanács eddig elemzéseket végzett, számításokat, előrejelzéseket, így tudta ellátni a neki szánt kontrollfeladatokat. Ez mind pénzbe került. Azzal, hogy a pénzt elvették, azt is kimondták, hogy se az előrejelzéseire, se a számításaira, se az elemzéseire a továbbiakban nincs szükség, ráadásul az eddig független közgazdászok helyén egy állami hivatalnok és Schmitt jelöltje mellett Simor András fogja – gondolom, szótöbbséggel – gyakorolni ijesztő terebélyesített jogkörét. Vagyis a kulturális bizottság elnöke pontosan olyan logikával gondolkodik, mint az igazságügyi miniszter meg a kormányfő szóvivője, attól függ, miről van szó. Világnézetileg, kommunikációs érvrendszerrel illetően és intellektuálisan fröccsöntött emberek. Nyitva az ajtó.

Megszorító intézkedések

Czedly Lózsef

A múlt heti *Törvénytár*-ban két olyan szabályozást ismertettünk, melyek akkor még mint törvénytervezetek, vita tárgyát képezték. A *Hivatalos Közlöny* december 10-i, 830. számában ezeket kihirdetették immár végleges szövegezésben, törvényerejű sürgősségi kormányrendelet formájában. Az alábbiakban az előző ismertetést egészítjük ki azokkal az előírásokkal, melyekről az előbbiekben nem volt szó, illetve a vita nyomán változtatott formában kerültek a hivatalos szövegbe, valamint kiegészítésként megemlítjük a munkanélküli-segély nagyságának megállapítására vonatkozó változásokat is.

Az egészségügyi hozzájárulás befizetési kötelezettségének kiterjesztését a 107/2010 sz. törvényerejű sürgősségi kormányrendelet szabályozza (OUG 107/2010). Ennek leglényesebb előírása, hogy a nyugdíjasok egészségügyi hozzájárulásának kötelezettségét, az eddigi havi 1.000 lejnél nagyobb nyugdíjak helyett, kiterjeszti a havi 740 lejnél nagyobb nyugdíjakra. Az előző ismertetésben erről részletesen tájékoztattunk az érdekelteket, a törvény végleges szövege ezen a téren nem hozott változásokat. Ki kell egészítenünk viszont a következőkkel, melyekről az első ismertetésben nem volt szó.

Azok a személyek, akik mint volt politikai üldözöt-

tek, háborús veteránok, hadiözvegyek, katonai munkaszolgálatosok, az 1987. évi brassói tüntetés résztvevői, 1989. évi forradalom hősei, havi kárpótlásban részesülnek, és akik ez ideig, ha nyugdíjuk is volt, mentesültek az egészségügyi hozzájárulás befizetési kötelezettsége alól, ez a mentesség csak akkor marad meg, ha a kárpótláson kívül nincs más nyugdíjból eredő jövedelmük.

Megszűnt az a befizetési mentesség is, amely eddig azoknak járt, akik nyugdíj-jövedelmükön kívül, mint alkalmazottak fizetésben részesültek, és mint ilyenek befizettek egészségügyi

hozzájárulást munkabérük után. Jövő év január 1-jétől kötelesek mind a fizetésük, mint a nyugdíjuk után befizetni a hozzájárulást (természetesen csak ha 740 lejnél nagyobb a nyugdíjuk).

Fontos a törvénynek az a kitétele, miszerint az egészségügyi hozzájárulás levonása nem eredményezhet kisebb nyugdíjat, mint havi 740 lej. Például ha valakinek 760 lej havi nyugdíja van és ezután $760 \times 5,5/100 = 42$ lejt kellene levonni nyugdíjából, ténylegesen csak 20 lejjel csökkentik jövedelmét.

A gyermeknevelési segély (gyes) megállapításáról szóló törvénytervezet a vita

nyomán, elsősorban az RMDSZ határozott álláspontjának köszönhetően, lényeges változáson ment át. A 111/2010 sz. törvényerejű sürgősségi kormányrendelet szerint a 2011. január 1. után született gyermekek szülei két lehetőség között választhatnak:

– Ha a gyermek születése dátumától számítva egy évig tartó gyermeknevelési szabadságra tartanak igényt, jogosultak a születés előtti 12 hónap nettó átlagjövedelmének a 75%-ára, de nem kevesebbre mint havi 600 lej és nem többre, mint havi 3.400 lej. Ha egy év után a gyest megakarják hosszabítani, akkor joguk van továbbra,

legtöbb egy évig terjedő fizetés nélküli szabadságra;

– Ha az igényelt gyermeknevelési szabadság időtartama két év, akkor a gyest járó táppénz a születés előtti 12 hónap nettó átlagjövedelmének 75%-ával egyenlő, de nem lehet kisebb, mint havi 600 lej, és nem lehet nagyobb mint havi 1.200 lej.

Továbbra is érvényben maradnak a következő rendelkezések:

– Hátrányos helyzetű, fogyatékos gyermekek esetében a gyes időtartama legtovább 3 év, a táppénz értéke a születés előtti év nettó jövedelmének 75%-a, nem kisebb, mint 600 lej és nem nagyobb, mint 3.400 lej;

– A szülők határozatától függetlenül a gyest járó szabadságot az anya vagy az apa, esetlegesen a gyermeket örökbe fogadó vagy nevelésével megbízott személy igényelheti;

– A gyermeknevelésért járó táppénzre a szülők legtöbb 3 gyermek születése esetében jogosultak. Az ezután következő szülésekért csak fizetés nélküli szabadság jár. Amennyiben a következő gyermek születése a már megadott gyest idején történik, a nevelési táppénz értéke havi 600 lej.

A munkanélküli-segély kiszámításának új módszere. Erről a 108/2010 sz. törvényerejű sürgősségi kormányrendelet rendelkezik. Alapfeltétele, hogy a munkanélküli-segély nagyságának a megállapításánál nem az országos legkisebb fizetés összegéből indulnak ki, ha-

nem az úgynevezett „mérvadó szociális mutatószám” – indicator social de referință – értékéből. Ezt az értéket kormányhatározat alapján állapítják meg, jelenleg 2010-ben, 500 lej.

A munkanélküli-segély alapösszege ily módon, 2011. január 1-jétől a mérvadó szociális mutatószám 75%-a, tehát $500 \times 75/100 = 375$ lej. Erre az összegre azok jogosultak, akiknek a nevére legalább egy évig befizették a munkanélküli-alapba a hozzájárulást. Ehhez adják hozzá az utolsó 12 hónap átlagfizetésének 3%-át azok számára, akik legkevesebb 3 éven keresztül fizették be hozzájárulásukat, az átlagkereset 5%-át, legkevesebb 5 év hozzájárulás után, 7%-át ha a hozzájárulás időtartama legalább 10 év volt, és 10%-át az átlagkeresetnek, ha a hozzájárulást legalább 20 évig fizették be.

Középközlőt, szakiskolát, főiskolát, egyetemet végzetteknek, amennyiben nem találnak munkát, 6 hónapig jár munkanélküli-segély, ez egyenlő a mérvadó szociális mutatószám értékének 50%-al.

Nem jogosult munkanélküli-segélyre az a személy, aki nem foglalja el a számára kiutalt munkahelyet. Feltétel, hogy a kiutalt munkahely megfeleljen szakmai képzettségének és az elnyert tanulmányi színvonalnak. Megszüntették viszont azt a kötelezettséget, hogy a kijelölt munkahely nem lehet 50 km-nél távolabb a munkavállaló lakhelyétől.

Fotó: Tofán Levente

A visszavont keresetről

Deák Levente

A *Törvénytár* 2010. november 19–21-i számában egy lezártlan kárpótlási ügyről számoltunk be, már akkor a végkifejlet bemutatását ígérve. Erre, mármint az ügy lezárására nemrég került sor, miután az igényjogosult visszavonta a Budapesti Bírósághoz jogorvoslatért benyújtott keresetét. Ez azt jelenti, hogy a napokban a magyar kincstár a dévai OTP bankfióknál nyitott folyószámlájára átutalhatja az elsőfokon megítélt kétszázezer forintnyi, szövet hadifogságban (kényszermunkán) elhunyt apja életvesztéséért neki megítélt kárpótlást. Itt akár pontot is tehetné a régen húzódo kártalanítási ügy végére. Nem teszem, mert a már bemutatott tényállás kiegészítésre szorul, és az ügynek vannak más tanulságai is.

Az életvesztésért járó egyösszegű kártalanítást, megszakításokkal 2006. december 31-ig lehetett kérelmezni egy többoldalas adatlap kitöltésével, ame-

lyet a magyar Központi Igazságügyi Hivatal Kárpótlási Főosztályához kellett eljuttatni a bizonyítékokkal együtt. Az adatlap 38–41. pontjainak kitöltését segítő tájékoztató azt kérte, hogy az igénylő válaszolja meg: rajta kívül, szám szerint ki és hány igényjogosult élt 1997. június 7-én, a kérelem jogalapját ismételt megteremtő, az 1992. évi XXXII. alaptörvényt módosító 1997. évi XXIX. törvény hatályba lépésének napján. Soroljuk az igényjogosultakat – csoportonként – ennél a kártalanítási eseménél: az élő özvegy, függetlenül attól, hogy kötött-e új házasságot vagy sem, az élő gyermek(ek), az elhunyt élő szülője/szülei, előbbiek hiányában az élő testvér(ek). A kártalanítás összegét végül négyszázezer forintban állapították meg, és ezt az összeget csoportonként, a csoporton belül pedig egyenlő arányban kellett felosztani. Ha csak a fele összegre tarthatnak igényt, amelyet aztán ők is egyenlő arányban osz-

tották el. Nem tértünk volna vissza erre a felosztásra, ha ügyünkben ne ezen fordult volna meg a fél összeg sorsa. Említettük már azt, hogy az elhunyt fiának csak kétszázezer forintot ítélték meg. Igaz, édesanyja az adatlap elküldésének napján, egészen pontosan, fia kárigényének megfogalmazásakor már nem volt életben, de mivel 1997-ben még élt, neki is járt volna a kártalanítási összeg rá eső része. Közbevetjük még azt is, hogy minden igényjogosultnak külön adatlapot kellett kitöltenie és benyújtania, miközben az adatlapok említett rovataiba be kellett jelölni számszerűen a többi élő igényjogosultat is. És itt történt a tévedés, ami miatt ebben az ügyben az élő igényjogosult elveszített kétszázezer forintot, ti. édesanyját, aki 1997. június 7-én még élt, igényjogosult fia saját adatlapjára 2006. december végén nem vezetett rá, miközben az adatlapok rovataiba az egyes számmal írta be, magára gondolta, holott a rovat a rajta kívüli, azaz a többi gyermek

szám szerinti bejelölését kérte.

A jogorvoslatnak számító keresetlevelében az igényjogosult korrigálta az adatlapjára felkerült adatokat, tanúvallomásokkal igazolta (közjegyző hitelesítette nyilatkozatok, ezek hivatalos fordítása) azt, hogy ő korán elhunyt apjának egyedüli gyermeke, továbbá, szót ejtett 1998-ban elhunyt, második házasságot kötött édesanyjáról is, aki sem 1997-ben, sem az utolsó megnyitott igénybenyújtási határidő letelte előtt nem kért kártalanítást. Ezeket az iratokat a keresettel együtt a jogorvoslati 30 napos határidő letelte előtt eljuttatta az említett Igazságügyi Hivatalnak, hogy ezt az elsőfokon eljárt és már határozatot hozott szerv tegye át megoldásra az illetékes Budapesti Bíróságra. Az Igazságügyi Hivatal gyors válasza után azonban egyértelművé vált számára, hogy az édesanyja részét nem kaphatja meg, amiért aztán írásban lemondott az elsőfokú határozat elleni jogorvoslat-

ról, egészen pontosan keresetét visszavonta.

A hivatal törvénymagyarázatát a következőképpen foglalhatjuk össze: ebben a konkrét esetben 1997. június 7-én két igényjogosulttal kellett/lehetett számolni, akik külön csoportba tartoztak. A túlélő volt házastársal és egy gyermekkel, akik az összeget fele-fele arányban kaphatták meg. De csak akkor, ha az anya a kártalanítást egyáltalán igényelte volna, illetve akkor is, ha a leszármazó „gyermek” 2006-os adatlapján az anya, mint 1997. június 7-én még életben levő személy bejelölve megjelent volna. Az anya, mint már mondtuk, igényét külön adatlapon nem nyújtotta be, fia adatlapján pedig bejelölve nem szerepelt, ezért azt gyermeke – állítja a hivatal – nem kaphatja meg. Ha azonban legalább az adatlapon megjelentették volna azt, hogy a tájékoztatóban feltüntetett napon még élt – tesszük most már mi hozzá –, iratpótlás után jogát meg tudták volna állapítani, és a kártalanítás fele összegét

meg tudták volna neki ítélni. Igaz, ő 1998-ban elhalálozott, és az érdemi döntés viszont csak most született meg, de mint követelést, az összeg felét örökösei ma is megszerezhetnék, hagyatéki eljárás lefolytatása után (drept de creanță) – tesszük megint mi hozzá. Csak a teljesség kedvéért jegyezzük meg, hogy ha ez lett volna a helyzet, az összeg, örökség címén az anya második házasságából származó gyermekeit is megillette volna, mert nem az apa, hanem az anya örökségéről van, pontosabban lett volna itt szó! Maradjunk talán annyiban, és legyen ez a végső tanulság, hogy egy ügyintézés csak akkor lehet sikeres, ha az abban szerepet vállalók, hivatásosak és önkéntesek jól, pontosan ismerik a sokszor változó, nem mindig könnyen követhető vonatkozó jogszabályokat. Ha nem, előbb kérjenek szakembertől jogi tanácsot, és csak aztán cselekedjenek. A 3. magyar, a személyi kárpótlást szabályozó törvény amúgy nem volt egy „könnyű” jogszabály.

Elektromos autó vitte el a pálmát

A zéró szén-dioxid-kibocsátás és a 160 km-es elméleti hatótávolság meggyőzte az Év Autója 2011 zsűriét, s a Nissan Leafnek ítélte meg a sokak által óhajtott európai elismerést. A holland Auto Visie szerkesztője, Fred Van der Vlugt által 1963-ban alapított díjat most először kapta meg elektromos autó, s a mint mindig, a győztes ezúttal is viselheti a Car of the Year hivatalos logóját.

A szavazáson kizárólag olyan szériagyártásra tervezett új modell vehet részt, amelyet az adott évben dobtak piacra, s a megválasztás pillanatában legalább öt országban kapható. Mára 23 országból 59 zsűritag minősíti a jelölteket, amelyeket kategóriájuktól függetlenül többek között formatervük, biztonságuk, fogyasztásuk, teljesítményük, vezethetőségük

alapján pontoznak. Mivel a technikai jellegű innováció kiemelt figyelmet kap, talán nem meglepő, hogy a Leaf innovatív hajtásláncra meggyőzte a bizottságot. A 41-es mezőnyből egyedüli elektromos autóként került be a hetes döntőbe, ahol 257 ponttal végzett az élen. Mögötte Alfa Romeo Giulietta (248 pont), Opel Meriva (244), Ford C-Max/Grand C-Max (224), Citroën C3/DS3 (175), Volvo S60/V60 (145), Dacia Duster (132) lett a sorrend. A zsűri magyarországi tagja is a Nissant tette az első helyre, de nem csupán a nulla károsanyag-kibocsátás győzte meg, hanem az is, hogy ott, ahol piacra dobják, töltőállomásokat is felállítanak hozzá.

Hakan Matson, a Car of the Year zsűriének elnöke úgy fogalmazott, hogy „a

Leaf valódi áttörés az elektromos autók között, az első elektromos jármű, amely sok szempontból összemérhető a hagyományos autókcal.” A japánon ötajtós hatchbackjének neve gyakorlatilag a Leading Environmentally friendly, Affordable, Family car rövidítése, ami szabad fordításban megengedhető árú, piacvezető környezetbarát családi autót takar. A 107 lóerős autó nem fogyaszt benzint, és nincs közvetlen szén-dioxid-kibocsátása. Elektromotorjának 280 Nm a maximális nyomatéka, s a hajtáslánc használja a fékezéskor keletkező energiát. Városi közlekedésben elméletileg 160 kilométeres a hatótávolsága, de autópályán, 140 km/h-ás

végsebességre kapcsolva ez jócskán lecsökken. A 4445 milliméter hosszú, 1770 milliméter széles, 1550 millimé-

ter magas, 2700 milliméteres tengelytávú járműben a padlólemez alá építették be a lítiumionos akkumulátort,

amelynek cellái nyolc óra alatt töltődnek fel teljesen – de harminc perc alatt elérik a nyolcvan százalékos szintet.

Elsőként az Egyesült Államokba jutott el, de még az idén megjelenik a japán piacon is. Januártól Portugáliában, februártól Írországból, márciustól az Egyesült Királyságból, júniustól pedig Hollandiában kezdik az árusítását, míg 2012-től már a világ minden pontján – Romániában is – elérhető lehet. A tengerentúlon kevesebb mint 33 ezer dolláros áron kínálják, Európában 35 ezer euró körüli áron lesz elérhető, de ez az állami szubvencióktól függően csökkenhet.

Elismerés a Dusternek

Noha az ár-érték kategóriában gyakorlatilag legyőzhetetlen, a Dacia Duster végül a hetedik helyen zárt az Év Autója 2011 címért zajló versenyben. Csalódottságra azonban nem lehet oka, hiszen már a fináléba jutás is bravúrnak számított, ráadásul a romániai szakírókból álló zsűri által megítélt Év Terepjárója cím mellett további két nemzetközi elismerést is bezsebelt a Renault-fejlesztésű hazai szabadidő-autó. Az év elején bemutatott 4x4-es az Autobest 2011 és az Argus-trófeát is begyűjtötte. Előbbit Kelet-Európa, Oroszország és Törökország összesen tizenöt autós újságíró-

jából álló zsűri ítélte oda a Daciának, míg utóbbit Franciaországban szerezte meg családi autó kategóriában. Döntésüket többek között a jármű fogyasztása, méretei és formatervezése alapján hozták meg. A pitești-i üzemben gyártott Dustereket jövőre Renault embléma alatt árulják majd a Perzsa-öbölben, míg a többi gyárból kigördülő négykerekekkel Brazíliába, Argentínába, Oroszországba, Kolumbiába, Mexikóba és Chilébe utaznak. Oroszországba például erősebb motorizációval szállítják majd, az egyik változat legalább 130 lóerős lesz.

Mani Dél-Amerika meghódítására készül

Gyenes Emánuel egy év szünet után ismét rajthoz áll a Dakar-ralin. A szatmárnémeti terepmotoros lapunknak elmondta: a régi 690 köbcentis KTM-jével vág neki az Atacama-sivatag meghódításának, de a kétéves motorban minden alkatrészt újra cseréltek. „A legfontosabb a teleszkópok cseréje volt, ezt még meg kell szoknom” – magyarázta a Dakar történetének eddigi legeredményesebb romániai pilótája, aki most is a Vectra csapat színeiben fog küzdeni.

Akárcsak tavaly, az idén is Argentínában és Chilében rendezik meg a világ legnehezebb tereprali versenyt, a január elsején Buenos Airesben elrajtoló mezőnynek több mint 9500 kilométert kell majd megtennie. Ez az utolsó év, hogy 690 köbcentis motorok is rajthoz állhatnak, de a legjobb húsz pilótának már 450-essel kell indulnia. „Ezt a váltást lassan vezetik be. Tavaly még indulhattak 690-essel, de azoknak a teljesítményét vissza kellett

fogniuk. Jövőre már kizárólag csak 450-esek rajtolhatnak el” – mondta Mani. Tájékoztatója szerint a szervezők többek között biztonsági megfontolásból döntöttek így, de az is közrejátszott, hogy a KTM 690 cm³-se nagyon jól sikerült, sem az Aprilia, sem a BMW nem tudta felvenni vele a versenyt. A szigorítás tehát azt a célt is szolgálja, hogy a többi gyártó is kedvet kapjon a Dakarhoz.

Az idén rekordszámú versenyző áll majd rajthoz,

a tavalyinál húsz százalékkal több, azaz 430 járműre számítanak. „Egy ilyen hosszú versenyen bármi megtörténhet, de ha nem lesz technikai problémám, és ha hiba nélkül végig tudok menni, akkor a legjobb húsz között szeretnék zárni. Három éve a 46. lettem. Akkor a biztonságra helyeztem a hangsúlyt, arra, hogy végig tudjak menni. Most is szem előtt tartom majd a biztonságot, de szeretnék előrébb lépni” – mondta Gyenes, aki de-

cember 27-én utazik el Szatmárnémetiből Bukarestbe, hogy onnan Buenos Airesbe repüljön. A szatmárnémeti motoros remek évet tudhat maga mögött, hiszen ismét megnyerte a hazai enduro- és endurokrossz-bajnokságot, továbbá a Kelet-Európai Enduro Bajnokságban is aranyérmes lett.

A Dakar favoritjai közül az idén is elindul a címvedő motoros francia Cyril Despres és riválisa, a spanyol Marc Coma, míg az

autósok mezőnyében többek között a Volkswagen címvedő klasszisa, a spanyol Carlos Sainz és a quatar-i Nasser Al-Attiyah, a BMW francia pilótája Stephane Peterhansel vagy a nagy veterán Hummeres, az amerikai Robby Gordon csatázik majd. A motorosok között a brassói Marcel Butuza is rajthoz áll majd, míg Magyarországról Horn Albert a horvát Drazen Curic navigátora lesz a 13 szakaszból álló versenyen.

Programajánló

Karácsonyi vásár Sepsiszentgyörgyön

Polgármesteri Hivatala szervezésében a Szabadság téren (Erzsébet park előtti sétány) december 17–24. között hétköznap 11–19 óráig, szombaton és vasárnap 10–18 óráig, december 24-én 13 óráig megtartják az idei karácsonyi vásárt.

Színház Sepsiszentgyörgyön

A Tamási Áron Színház műsorán ma, december 17-én 19 órától: *A csoda – Játék Tamásival két részben az Énekes madár* című színjáték

alapján (rendező: Bocsárdi László).

Jótekonysági koncert Kézdivásárhelyen

A Vigadó nagytermében december 18.-án, szombaton 19 órától *Azért vannak a jó barátok...* címmel jótekonysági koncertre kerül sor. Elhangzanak örökzöld slágerek és nagy kedvencek: részletek a *Rómeó és Júlia* musicalből, valamint Koncz Zsuzsa-, Simon and Garfunkel-, Máté Péter- és Demjén Ferenc-slágerek. A bevételt a Pro Schola alapítványnak adják egyetemre való utazási költségekre.

Karácsonyi könyvbemutatók és könyvvásár Kolozsváron

Az Erdélyi-Múzeum Egyesület munkatársai az idei évben is szeretnék olvasóikkal együtt ünnepelni. Ezért a karácsony közeledtével újra megrendezik a könyvbemutatókkal egybekötött könyvvásárt. Könyvbemutatók: Kelemen Lajos: *Kézirattári értékeink*, Varga P. Ildikó: *Hísi szarvasától a csodaszarvasig*. A Kalevala magyar fordításai.

Háztartási égettolaj-gyűjtés Sepsiszentgyörgyön

Szombaton 9 és 14 óra között a központi piacon, a

Kankalin vendéglő előtti parkolóban lévő gyűjtőközpontba lehet elvinni az égett olajat. Minden típusú háztartási olajat elfogadnak, kivéve a szilárd halmazállapotúakat (pl. palmaolaj) vagy zsírféléket.

Kiállítások Marosvásárhelyen

Festészeti-grafikai gyűjteményes kiállítás (Barcsay Jenő, Barabás István, Bíró Gábor, Bordi András, Fekete Zsolt, Kákonyi Csilla, László Gyula, Nyilka Róbert, Simon Endre, Olariu Gheorghe, Szécsi András, Sükösd Ferenc, Vida Árpád, Zsigmond Attila) valamint Lázár Imre harang- és szoborkiállítására nyílik a református esperesi hivatal

dísztermében december 18-án, szombaton 12 órakor.

Óz, a nagy varázsló Marosvásárhelyen

A Ariel Ifjúsági és Gyermekszínházban december 19-én, vasárnap délután 12 órakor kerül sor az *Óz, a nagy varázsló* című előadás előbemutatójára a II. éves bábszínész mesteri szakos hallgatók előadásában. Az előadás az Ariel Színház és a Művészeti Egyetem közös produkciója.

Adventi koncert Aradon

December 19-én, vasárnap 17 órától kerül sor a Belvárosi Református Temp-lomban Pitti Katalin Liszt

Ferenc-díjas művész Ad-venti koncertjére, orgonán kísér Sándor Szabolcs.

Filmbemutató Aradon

Dokumentum jellegű tájékoztató kisfilm hivatalos bemutatójára invitálja a nagy-közönséget az aradi Pro Prietenia Alapítvány december 17-én, 19.30 órai kezdettel a bábszínházba. Az *Emlékek a pokolból* c. filmet az alapítvány készítette Sebastian Dehelean rendező, illetve az Aradi Sabin Drăgoi Művészeti Liceum együttműködésével. A film része az alapítvány által 2008-tól lebonyolított Áldozatok programnak, melyet a megyei önkormányzat finanszíroz az Arad Megyei Kulturális Központon keresztül.

„Feketeleves” Csíkban

Kávé. Van, akit csak ezzel lehet kicsalogatni az ágyból. A kávé a kócolaj után a második legfontosabb kereskedelmi cikk a világon. De milyen az igazán jó kávé, meddig pörkölik, illetve hogyan főzték háromszázvalahány éve vagy a tizenkilencedik században? Miért volt irodalmi kávéház az irodalmi kávéház a századelőn? Ilyen és ehhez hasonló kérdésekre kaphat választ, aki mostanában a Csíki Székely Múzeumban berendezett Feketeleves című vándorkiállításra látogat.

Horváth István

A kiállítás megtekintésével sok új ismeretre tehet szert az is, aki nem mindennapi hódolója a fekete, forró italnak. Aki nagy kávéfogyasztó és azt hiszi, mindent tud már szenvedélyének tárgyáról, az is a kiállítást meglátogatva könnyen rájöhet, hogy tévedett.

Azt nagyjából minden kávéivó tudja, hogy a kávé eredeti őshazája Etiópia, viszont az átlagfogyasztó jóval kevesebbet tud arról, hogy például milyen módszerrel főzték évszázadokkal ezelőtt, illetve hányfajta elkészítési módja létezik ma is. A kiállításra betérő nemcsak az európai kávéházak történetéről szerezhet ismereteket, de betekintést nyer saját, ott-honi kávégépezés elődjéről, megismerheti a kávé főzésének egész történetét.

Kávégépek egykor és ma

A kiállított tárgyak nagyrészt a kávé elkészítéséhez a múltban, illetve napjainkban is használt szerkezetek. Megtalálható itt a minden háztartásból jól ismert úgynevezett „kotyogó” XIX. századi ősenek is tekinthető perkolátor, amellyel a forró víznek a kávéőrleményen való átszivárogatásával készült el a reggeli „feketeleves”. De ennél bonyolultabb szerkezetek is ott csillognak

a kiállításon: borszeszégővel működtetett szerkezetek, melyekben már túlnyomással, illetve vákuum segítségével készült a forró ital. Nem beszélve az imponáló méretű ipari kávéfőzőkről.

...és a nyersanyag

Aki eddig nem tudta, mi fán terem az alapanyagul szolgáló babot termő növény, a múzeumban meg is tekinthet egy élő coffea arabica cserjét. Majd azt is megtudhatja, hogy a coffea arabica kívül mely fajtákat használnak még az üzletekben kapható előre csomagolt kávékeverékek előállításához. Mert az említett etiópiai fajtán kívül még legalább

háromféle kávécserjét is természetnek, ezek keveréke adja egy-egy kávémarca jellegzetes aromáját. A Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum, a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum és a Fazakas & Kimmel-gyűjtemény közös kiállítása erre is választ ad, és nemcsak a „feketeleves” rajongóinak.

Nagy emberek és a kávé

A kávé történetének kutatásához az irodalmon keresztül vezetett az út, meséli Saly Noémi, a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum muzeológusa, a kiállítás megnyitót követő

vető tárlatvezetés után, melyen személyesen kalauzolta végig a látogatókat. Mint az irodalom szerelmest ugyancsak megmozgatta a

fantáziáját, hogy a magyar irodalom nagy személyiségei, mint például Kosztolányi, gyakran a kávéházakban alkottak. Felmerült benne a kérdés, hogy kik tartották fenn a kávéházakat, miért érte meg a kávéház tulajdonosának, hogy az éhenkórász irodalmárt ott tartsa. És egyik kérdés a másikat követte, valahogy így kezdett el a kávé történetével foglalkozni. Majd megszületett a kiállítás ötlete, és nem kis munkával, sikerült összegyűjtenie azt a kiállítási anyagot, amely egészen februárig várja az érdeklődőket.

Kutatásai során átnézte a régi budapesti címlistákat, ahol azt látta, hogy 1912-ben a nyolcszázvalahányezer lakosú fővárosban több mint háromszáz kávéház volt, melyből öt hosszabb-rövidebb ideig irodalmi kávéházként működött. Érde-

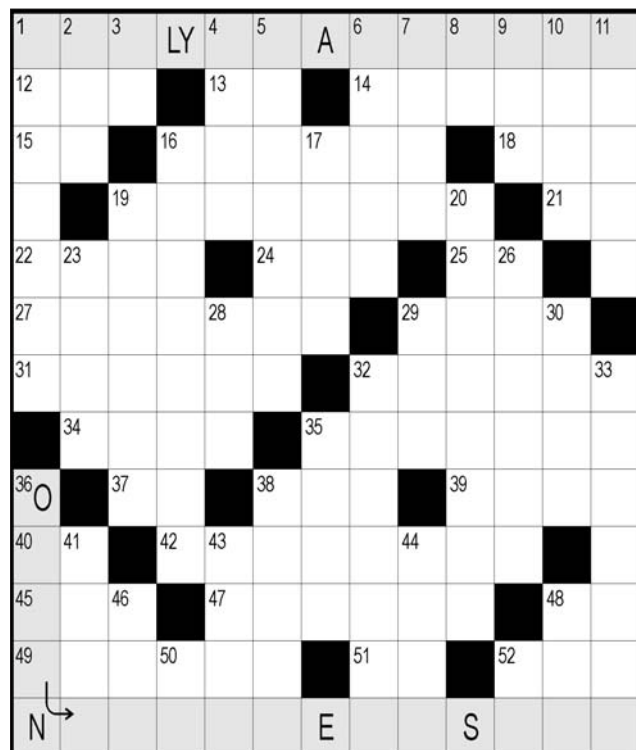
kelni kezdte, hogy mi történt ez alatt a többi kávéházban, illetve mi tett irodalmi kávéházzá egy kávéházat. És arra a következtetésre jutott, hogy minden attól függött, hogy éppen ki a kávézó vendég. „Minden századik fogyasztó a maga műfájában zseni volt.

Akkor lehetett igazi irodalmi kávéházat működtetni, ha a tulajdonos meg tudta teremteni a fizetéseketlen fogyasztóközönség és a fizetőképes polgári közönség egyensúlyát. Az irodalom akkoriban celebeket is szállított, hiszen őket olvasták a napilapokban, a költők, írók nagyrészt hírlap-írásból éltek. Amikor annak idején megkérdezték egy kávéház-tulajdonost, hogy miért tűri el ezt a fizetéseketlen közönséget, azt válaszolta, hogy ahova ezek járnak, oda járnak a szép nők és ahová a szép nők, oda járnak a gazdag férfiak” – fogalmazott lapunknak Saly Noémi. Ő maga nem nagy kávéfogyasztó, mondja. Legalábbis nem a mennyiségre, hanem a minőségre fekteti a hangsúlyt. „Mindenn reggel magamba zúdítom az emberré váláshoz szükséges kávémentisítést” – fogalmazott lapunknak a kiállítás főszervezője. Elmondta még, hogy bár sok nagy nevű kávémarkát megkóstolt, élete legjobb kávéját egy Amazonas menti faluban itta, melyet a helybeliek egy üres konzervdobozban főztek egy cölöpház tővében a helyben megtermelt és pörkölt kávébabból.

A Csíki Székely Múzeum protokolltermében péntekenként filmvetítések várják a látogatókat, és a helyiség szombatnként kávéházzá alakul, ahol a kiállításra betérőt különböző programok is várják, természetesen minden program a kávéhoz kötődik majd.

Magyar közmondás

Vízszintes:

1. Magyar közmondás első része. 12. Balkáni nép volt. 13. A tetejére. 14. Daraboló. 15. Az argon vegyjele. 16. Újkaledóniai kikötő. 18. Tengeri emlős. 19. Aláragadó. 21. Igavonó állat. 22. Orosz folyó. 24. Géppuska tartozéka. 25. Arrafele! 27. Fémipari szakmunkás. 29. Szalmaköteg. 31. Arra a helyre sercint. 32. Tréfás megszólítás. 34. Mű (latin). 35. Kelmét nyomással fest. 37. Kutyapajta. 38. Egy pár. 39. Eleonóra beceneve. 40. Az Elba medre! 42. Plédet arra a helyre borít. 45. A kőpénzek szigete. 47. Kapatos. 48. Személyes névmás. 49. Épp olyan méretű. 51. Dátumrag. 52. Ipari növény.

Függőleges

1. Tényekkel ellátó. 2. Ilyen hamar? 3. Gyakori igevezető. 4. Volt, latinul. 5. A lakásokatokon. 6. Horvát kikötőváros. 7. Hón vágyakozik. 8. Mister, röviden. 9. Írószermárka. 10. Női név. 11. Motor forgórésze. 16. Horpadó. 17. Az egyik szülőhöz jobban ragaszkodó. 19. Titokban róla fényképet készít. 20. Finomműszerész tanuló. 23. Magyarország nádora volt I. András idejében. 26. Gyengén termő búzafajta. 28. Három tőszám! 29. Információ-egység. 30. Erdélyi történetíró volt (Péter). 32. Spanyolországi népcsoport. 33. Minden tárgyalás vagy meghallgatás nélkül visszautasítani (latin). 35. Görög betű. 36. Magyar közmondás második, befejező része. 38. Arab állam. 41. Gyalogos katona. 43. ... Straits, rockegyüttes. 44. Kutya elé vetett húsos csont. 46. Paks egynemű hangzó. 48. Fehér ital. 50. Baum varázslója. 52. Citrom kifacsart nedve.

1	2	4			7					
		8						7	3	
					5		4		8	
9	1				3					
					5		2			
3							8		6	
					4		9		6	
					3		2	6		

Közepes fokozat

A 81 mezőt a rácsban úgy kell kitölteni, hogy minden sorban, minden oszlopban és a 3x3-as négyzetekben 1-től 9-ig mindegyik számjegy csak egyszer szerepeljen. Jó játékot!

Előző feladványunk megfejtése

4	3	2	8	7	1	6	9	5
5	1	7	6	2	9	3	4	8
9	8	6	5	4	3	1	7	2
2	4	9	7	8	6	5	1	3
1	7	5	2	3	4	8	6	9
8	6	3	9	1	5	4	2	7
3	9	1	4	5	2	7	8	6
6	5	8	1	9	7	2	3	4
7	2	4	3	6	8	9	5	1

Készítette: Both László

Készítette: Buna Botond

Láng Zsolt

Az erdei nátha

Kint szikrázott a levegő a hidegtől, de bent jó meleg volt. Fúmanó és legjobb barátja Tökmag, békésen sakkoztak délutánonként, mézes áfonyateát kortyolgatva, hol egyikük, hol másikuk házában.

– Hamarosan meglátogatom Kentaur barátomat – mondta egyszer Fúmanó.

– Merre? – nézett rá meglepetten Tökmag.

– Délen, ahol mindig meleg van.

– Az nagyon messze van.

– Ő igazi úr, fizeti a repülőjegyemet.

Fúmanó váratlanul kipattanó terve napok alatt akkora dagadt, mint az a mesebeli, feneketlen gyomrú kisgömböc, és hopp, egyszer csak bekapta Fúmanót.

Mert mással sem tudott beszélni, csakis az ő dúsgazdag barátjáról, aki évek óta várja káprázatos öröknyar szigetén.

– Hát akkor miért nem indulsz máris?! – fakadt ki Tökmag, akinek elege lett abból, hogy ő csak arra jó, hogy Fúmanó a nagyszerű útról lelkendezzen neki.

Mert Fúmanó naponta ötször is képes volt telefonálni, és közölte vele, milyen új részlet jutott eszébe.

– Egyáltalán nem viszek csomagot, meg pizsamát sem, majd ott kapok.

Zsebre dugott kézzel utazom, mintha én is milliomos lennék.

Nem csoda, ha egy idő

után Tökmag szinte menekült barátja elől, telefonját is kikapcsolta.

Szomorúan ücsörgött otthonában.

– Elromlott a telefonod? – lépett be hozzá egyik reggel Fúmanó.

– Miért nem jöttél át? Vár-

talak.

– Azt hittem, elutaztál – ironizált Tökmag.

– Szerinted mégiscsak vigyek pizsamát? Talán kellené, túl személyes holmi. Fogkefét?

– Nem érdekel – kiáltotta szinte zokogva Tökmag.

Csúnyán összeveszttek. Kukulják meg örökre, ha valaha is szólók hozzá, gondolták mindketten.

És akkor egyik reggel Fúmanó annyira belázasodott, hogy nem bírt felkelni sem.

– Nátha – mondta Bagoly doki, miután megvizsgálta. –

Feküdnöd kell. Van, aki gondodat viselje?

– Igen – felelte Fúmanó bizonytalanul.

De nem volt senki. Annyira rosszul érezte magát, hogy még teát sem tudott forrázni. Rázta a hideg.

És egyre rosszabbul lett.

Rémálmok törtek rá. – Nem, nem telefonálok – tépelődött lázasan. – Ő nekem nem igazi barátom. Mert ha az volna, megérezné, hogy baj van.

Nem tudni, hogyan történt, de Tökmag megérezte, hogy szükség van rá. Ettől kezdve naponta eljött, teát forrázott, almaecetes borogatást pakolt Fúmanó talpára, és elhozta az ő csodálatos madársóskalekvárját is. Újra hosszan elüldögélt Fúmanó ágya mellett. Szakadozottan, neki-nekilódulva beszélgettek is, ám mindketten ügyeltek, nehogy a hatalmasra dagadt vágyalom kerüljön szóba.

Amikor eljött a karácsony, Tökmag egész nap kint taposta a méteres havat Fúmanó kertjében.

Egy hosszú, nehéz létrán ágaskodva, gyertyákkal és csillogó gömbökkel feldíszítette az ablak előtt álló fenyőt. Sötétedéskor meggyújtotta a gyertyákat, majd bement, bebugyolálta Fúmanót a takarójába, és odavezette az ablakhoz. Fúmanó már sokkal jobban érezte magát, érezte, hogy meggyógyult.

Hosszan álldogáltak, a kicsi lángmadarakban gyönyörködve.

A nátha a legszebb karácsonyi ajándék, gondolták mindketten.

(A mese a Legszebb karácsonyi ajándék a nátha c. könyvben jelent meg, a Koinónia Kiadó jóvoltából közöltük)

Tizenkét hónap a természetben

Tömbházlakásom konyhablaká alatti rózsabokor egyik tövise ágára, műanyag flakomból készített madáretetőt helyeztem ki. Teleszortam napraforgómaggal, amit nagyon hamar felfedeztek a széncinegék. Ebéd közben, ablakon át figyeltem a madáretető forgalmát, amikor kilenc széncinegét számoltam, majd megjelent egy fenyvescinege is. A kis termétt madárka gyorsan odaszállt az ülőpálcikára, kikapott egy napraforgószemet, amivel el is repült. Kisvártatva újra megjelent, felcsípett még egy magot, és repült is tovább. Hogy megbeszélte-e a párjával nem tudom, de következőkor már a társa is vele volt.

Zöldikék kis csapatban érkeztek, és jelenlétükkel elriasztották a cinegéket, még egymás közt is civakodtak, nem tudhatták, hogy nem fogy el a mag, mert minden nap feltöltöm, ha kell, kétszer is az etetőt. A cinegék a közeli fára szálltak, és onnan figyelték, mikor lesz szabad az etető. Egy csuszka jelent meg, körültekintett, felmérte a terepet, és el is ment. Tudtam, hogy valamikor vissza fog térni. Délutánra egy meggyvágó érkezett, tekinté-

Meggyvágó

lye nagy volt a többi madarak körében, mert azonnal szabadon hagyták számára az etetőt. A meggyvágó nem röpködött el egy-egy maggal, mint a cinegék, komótosan beült a flakon közepére, és úgy csipkedte a magokat.

Elgondolkodtam, hogy az utóbbi években vajon hány madárfajt figyeltem meg az ablakból. Amikor a gondolati listára a harmincadik madárfaj is felkerült kénytelen voltam papírt ragadni és jegyzetelni. Atlapoztam jegyzetfüzeteimet is, és ennek segítségével hatvan madárfajra kerekedett a névsor. Meg is illetődtem, mert ez egy nagyon szép szám. Madárszeretőként elmondhatom, szerencsés helyen lakom, ablakom a magánházak kertjeire néz, zavartalan környezet, egy igazi oázis, madárparadicsom. A sövénykerítések, védelmet, óvó helyet, fészkelő lehetőséget biztosítanak az énekes madarak számára, a bodzával tarkított terület, a meggyfák, cseresznyefák, szilva-, alma- és körtefák pedig táplálékot nyújtanak számos madárfajnak.

Kelemen László, Rara Avis Madártani Egyesület

Karácsonyi gyertyák narancsból

Igaz, a kereskedelemben szebbnél szebb karácsonyi gyertyákat lehet vásárolni, de miért ne készítenéd el a saját, természetes anyagokból készült illatos gyertyát? Figyelem, forró viaszal kell bánni, kérdd inkább egy felnőtt segítségét!

Szükséges anyagok és eszközök: narancs, szegfűbors vagy csillagánizs, olvasztható viasz, gyertyakánc, kés.

Elkészítés: A narancs tejet egy éles késsel egyenesen vágd le, majd óvatosan távolítsd el a belét, úgy,

hogy a héja maradjon egyben, ne sérüljön. Ezután a viaszot olvaszd fel a kályhán, majd mielőtt beleöntened a narancshéjba, állíts bele egy kanócot is. Majd hagyd időt, hogy a viasz megkeményedjen. Végül pedig, a narancs levágott karimáját szúrkáld körbe valamilyen illatos fűszerrel, pl. szegfűborsal vagy csillagánizzsal. Az így elkészített gyertyák adventi koszorúra is helyezhetők, de a narancs és fűszerek illata ideális a karácsonyi hangulat megteremtéséhez.

Hétfégi mellékletünk *Életmód és Csodavár* oldalait Orosz Anna szerkesztette